

2024

Jaarverslag
NEMO Science Museum

Inhoudsopgave

Woord vooraf	1
1 De NEMO aanpak	2
2 NEMO binnen de muren	4
3 NEMO buiten de muren	18
4 NEMO online	24
5 Partners en Vrienden	28
6 Bestuur en organisatie	32
7 Financiën en risicomanagement	36
8 Bericht van de raad van toezicht	42
9 Cijfers	44
Colofon	51

Woord vooraf

NEMO kijkt terug op een succesvol jaar. Weliswaar met iets minder bezoekers dan in 2023, maar het jaar waarin NEMO uitbundig zijn 100-jarig bestaan vierde is dan ook moeilijk te overtreffen. Met 639.196 bezoekers behoort NEMO nog altijd tot de top 5 als het gaat om bezoekersaantallen van musea in Nederland.

Het was een jaar met verbouwingen en vernieuwingen, zowel op locatie als online. Aan het begin van het jaar opende de vierde en laatste tentoonstelling in De Studio op het Marineterrein: *Living Looonger*. Over ouder worden, jong blijven en sterfelijkheid. In De Studio is de afgelopen 5 jaar onderzoek gedaan naar, geprogrammeerd voor en geëxperimenteerd met aanbod voor volwassenen. Alles wat we hier hebben geleerd, nemen we mee naar het gebouw aan het Oosterdok.

In het groene gebouw opende begin juli de volledig vernieuwde tentoonstelling *Technium*. Bezoekers kunnen er de techniek om hen heen ontrafelen en ervaren hoe we technologie ontwerpen, maken en gebruiken om de wereld om ons heen te veranderen. NEMO wil meegeven dat technologie overal is en dat we niet zonder kunnen. Maar vooral dat het aan de mens zelf is hoe techniek en technologie ingezet wordt, bijvoorbeeld voor een gezondere en meer duurzame wereld.

In september startte de verbouwing van het dak, met het plaatsen van een metershoge kraan op de liftschacht van NEMO. Dat dak – met nu al het mooiste uitzicht van Amsterdam – wordt een groene oase met openluchtpodium en, uiteraard, fijne horeca. De perfecte plek om klimaatwetenschappen en biodiversiteit te agenderen of te genieten van livemuziek of een film tijdens NEMO Zomerdak.

NEMO Kennislink, het onafhankelijke journalistieke platform, lanceerde een nieuwe website. Het nieuwe design volgt op inhoudelijke veranderingen van de afgelopen jaren, waarin samenhang van artikelen steeds belangrijker is geworden. In thema's worden, in de vorm van artikelen, quizen, blogs, podcasts en events, onderwerpen van meerdere kanten benaderd en uitgediept.

2024 was ook het jaar waarin we ons voorbereidden op onze toekomstplannen. Voortbouwend op het stevige fundament en zijn imposante en inspirerende erfenis wil NEMO voor nóg meer mensen van betekenis zijn. We gaan verkennen hoe we in de avonduren de deuren kunnen openen, met een gevarieerd en creatief programma waarin (actuele) thema's uit de wetenschap en technologie vanuit verschillende perspectieven worden belicht. We streven ernaar dat NEMO niet alleen wordt gezien als familiemuseum, maar ook als clubhuis en boegbeeld van wetenschap en technologie.

Tot in de haarvaten van de organisatie willen we van NEMO nog nadrukkelijker een leerbedrijf maken. NEMO is – ook Europees gezien – een expert op het gebied van educatie. Dat bouwen we uit. Want bij NEMO geloven we in een leven lang leren.

En als laatste het depot in Amsterdam-Noord. Daar huisvesten we onze weergaloze collectie. Het is onze innige wens om een plek te creëren waar techniek, technologie, en het maken, uit elkaar halen en repareren van, centraal staan.

Al 101 jaar prikkelt en voedt NEMO de nieuwsgierigheid van heel veel mensen. En ook anno 2025 is nieuwsgierigheid aanwakkeren crucialer dan ooit, want nieuwsgierige mensen die creatief, positief en constructief nadenken zijn hard nodig. Zij kunnen als geen ander een bijdrage leveren aan een toekomstbestendige planeet en een betere balans tussen mens, dier en natuur. Daarmee is NEMO onontbeerlijker dan ooit. Want een betere wereld vol nieuwsgierige mensen: daar zijn we voor.

Een eeuw bestaan en relevant zijn is niet eenvoudig. Hoe kwetsbaar en precair het soms was, is afgelopen jaar opgeschreven in het boek *Kettingreactie*. Het kon en kan alleen dankzij het werk van talloze mensen met idealen en een flinke dosis doorzettingsvermogen. En ook dit jaar was de steun van onze partners, fondsen en subsidiegevers van groot belang. Graag bedanken we onze bezoekers, medewerkers, stagiairs, vrijwilligers, raad van toezicht en ieder ander die NEMO in 2024 weer tot een succes heeft gemaakt. Dit alles is van grote betekenis bij alles wat we doen.

Géke Roelink
Directeur

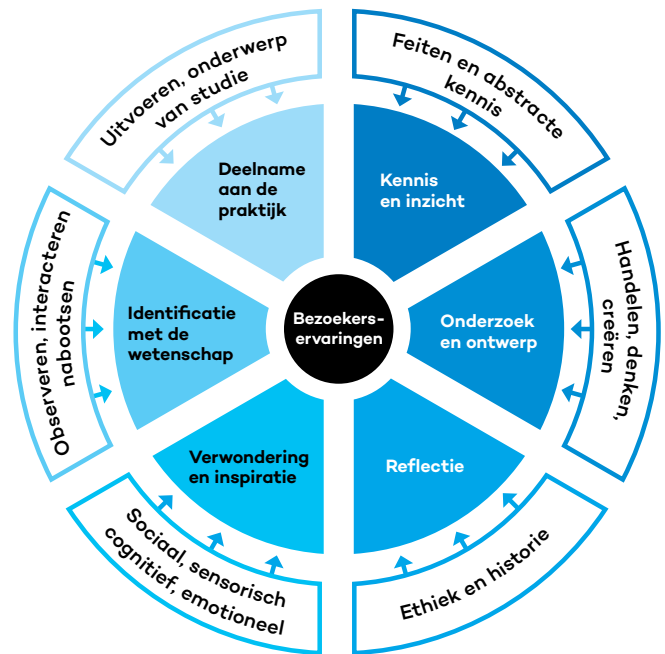
1 De NEMO aanpak

Wetenschap en technologie stellen ons in staat de wereld en onszelf steeds beter te begrijpen. Door begrip van wetenschap en technologie kunnen we bijdragen aan verantwoorde oplossingen voor de grote toekomstige uitdagingen waar de wereld voor staat. Plekken als NEMO Science Museum zijn hiervoor onmisbaar. NEMO bouwt al tientallen jaren expertise op rondom wetenschapsinteresse en bezoekerservaringen. Onderzoek speelt hierin een grote rol: van wetenschappelijk tot praktijkgericht, vaak in samenwerking met (inter)nationale partners en via een bijzondere leerstoel. Nieuwe programma's testen met de doelgroep, onderzoek faciliteren in het museum, inzichten direct vertalen naar de praktijk: zo blijft NEMO vernieuwen.

De NEMO aanpak

In NEMO draait leren om nieuwsgierigheid, plezier en zelf ontdekken. Bezoekers leren door te doen, mee te maken, mee te kijken, te voelen en te luisteren. Iedereen wordt uitgenodigd om zichzelf en de wereld om zich heen te ontdekken en te onderzoeken, in een omgeving die speels, interactief en wetenschappelijk onderbouwd is. Dat is leren op de NEMO-manier.

De NEMO aanpak combineert wetenschappelijke inzichten met ervaring op de museumvloer. Daarbij draait alles om de bezoeker. De taxonomie van bezoekerservaringen vormt dan ook de basis voor het ontwerp van tentoonstellingen en programma's in NEMO. Bezoekers kunnen op zes manieren leren: van het verwerven van kennis en inzicht, tot het zelf onderzoeken en ontwerpen. Ze kunnen reflecteren op wetenschap, nieuwsgierigheid en motivatie ervaren, zich identificeren met wetenschappers of zelfs actief meedoen aan onderzoek. Elk van deze leerervaringen draagt op een andere manier bij aan hoe iemand wetenschap begrijpt en beleeft.

Taxonomie bezoekerservaringen NEMO

Rijke leeromgeving

Mensen blijven hun hele leven leren: het begint al voor de geboorte en stopt nooit. Om kennis op te doen, maar ook om vaardigheden, inzicht, motivatie en nieuwsgierigheid te ontwikkelen. NEMO biedt een informele leercontext waar iedereen vrijwillig, speels en op eigen niveau kan leren. NEMO ontwerpt activiteiten rondom nieuwsgierigheid, spel en samenwerking: met uiteenlopende onderwerpen, afwisselende activiteiten, een positieve sfeer en gelaagdheid in het aanbod. Door zelf te experimenteren, te observeren en vragen te stellen, leren bezoekers betrokken en met plezier.

Bijzondere leerstoel

Maartje Raijmakers, bijzonder hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam, is via de leerstoel Cognitieve Ontwikkelingspsychologie verbonden aan NEMO. Haar onderzoek richt zich op hoe mensen – van jong tot oud – leren over wetenschap in informele omgevingen. In haar derde termijn doet ze praktijkonderzoek in NEMO: hoe

stimuleert nieuwsgierigheid de interesse in wetenschap en technologie? In eerdere termijnen lag de focus op informeel leren in familieverband en de rol van begeleiders bij spelen en ontdekken. Hieruit bleek al dat plezier, verrassing en sociale interactie leerervaringen verdiepen. Deze en andere inzichten zijn interessant voor wetenschappelijke theorievorming en de ontwikkeling van nieuwe programma's in NEMO. Ook worden ze gedeeld met professionals uit de cultuur- en wetenschapsector.

Meedoen aan onderzoek

Bij NEMO kan het publiek meedoen aan wetenschappelijk onderzoek. Zo ervaren mensen van dichtbij hoe wetenschap werkt én dragen ze er actief aan bij. De ontmoeting tussen onderzoek en publiek verrijkt beide kanten: het levert nieuwe inzichten op voor de wetenschap en maakt onderzoek tastbaar voor iedereen.

Research & Development

In Research & Development bekijken onderzoekers van de Universiteit van Amsterdam hoe ouders en kinderen met elkaar praten tijdens hun museumbezoek. En medewerkers van NEMO testen samen met bezoekers nieuwe ideeën voor tentoonstellingen en activiteiten. Zo komt het museum steeds meer te weten over science leren.

Science Live

Science Live is het innovatieve onderzoeksprogramma van NEMO, waarbij bezoekers deelnemen aan wetenschappelijk onderzoek. Wetenschappers komen in het museum research doen. Daarbij hebben ze deelnemers nodig van alle leeftijden en achtergronden. Afhankelijk van het onderzoek kunnen zowel kinderen als volwassenen meedoen.

Dialogoprogramma's

NEMO faciliteert, samen met partners als het Meertens instituut en het Rathenau instituut, de kruisbestuiving tussen wetenschap en samenleving. Dialoog, spel en storytelling stimuleren reflectie, kritische vragen en wederzijds begrip. De gesprekken leveren waardevolle input op voor wetenschappers, beleidsmakers en wetenschapscommunicatieprofessionals.

KERNWAARDEN

Open & toegankelijk

Wetenschap en technologie zijn van ons allemaal. NEMO heeft daarom programma's en activiteiten voor iedereen. Of je nu wel of niet iets van een onderwerp weet: bij NEMO kun je meedoen.

Nieuwsgierig & opmerkzaam

Nieuwsgierigheid is het begin van alle wetenschap. Nieuwsgierigheid zorgt ervoor dat je niet wegloopt voor dingen die je niet kent, maar dat je ze juist wil onderzoeken. NEMO prikkelt daarom ieders nieuwsgierigheid. We moedigen iedereen aan om te observeren, te verkennen en te ervaren.

Speels & avontuurlijk

Wie speels op avontuur gaat, kan veel leren. We leren door te spelen, te speuren, te ontdekken, te experimenteren en te oefenen. Wanneer je zelf uitzoekt hoe iets werkt, en waarom, leer je er meer van.

VISIE & MISSIE

Visie

We hebben begrip van wetenschap en technologie nodig om de wereld om ons heen te begrijpen en te kunnen veranderen.

Bijna elke millimeter van onze samenleving is vormgegeven door wetenschap en technologie. We begrijpen de wereld om ons heen beter door wetenschap en technologie. We hebben het nodig om mee te doen, om ons te ontwikkelen als mens en een positieve bijdrage te leveren aan de samenleving, de natuur en de planeet. NEMO nodigt daarom iedereen uit om zich onder te dompelen in de wereld van wetenschap en technologie. Om te ontdekken hoe wetenschap en technologie onze leefwereld bepalen en welke rol je hier zelf in speelt.

Missie

De wereld van wetenschap en technologie toegankelijk maken voor iedereen.

NEMO laat iedereen zien hoe leuk, dichtbij en toegankelijk wetenschap en technologie zijn. We laten de wereld van wetenschap en technologie tot leven komen, zodat mensen deze op allerlei manieren kunnen ervaren. Bij NEMO kun je inspiratie opdoen, spelenderwijs leren, kennis delen, experimenteren, plannen maken en oplossingen bedenken voor uitdagingen van nu en de toekomst.

2 NEMO binnen de muren

Nieuwsgierigheid stimuleren door jong en oud zelf aan de slag te laten gaan met wetenschap en technologie, dat is de intentie van de tentoonstellingen en activiteiten in NEMO Science Museum. Daarnaast biedt NEMO, workshops, lezingen en demonstraties waarin wetenschapscommunicatie- en educatie centraal staan. Het aanbod in De Studio op het Marineterrein richt zich specifiek op volwassenen en in het depot in Amsterdam-Noord wordt een unieke collectie technisch erfgoed beheerd.

2.1 NEMO Science Museum

Elke verdieping in NEMO kent een eigen thema met een daarop aansluitend tentoonstellingsaanbod. Op de eerste verdieping (*Fenomena*) maken bezoekers kennis met de grondbeginselen van wetenschap. Op de vernieuwde tweede verdieping (*Technium*) ontrafelen bezoekers de techniek om hen heen en ervaren ze hoe technologie wordt ontworpen, gemaakt en gebruikt om de wereld te veranderen. De bouwstenen van de kosmos staan centraal op de derde verdieping (*Elementa*) en de vraag wie de mens eigenlijk is, staat centraal op de vierde verdieping (*Humania*). Op het dak ervaren de bezoekers de krachten van de duurzame energiebronnen wind, water en zon.

De 3 locaties van NEMO

Naast tentoonstellingen heeft iedere verdieping een ontdekrimte waar verdiepende activiteiten plaatsvinden. De bezoeker kan een proef uitvoeren (Laboratorium), ontwerpen, tinkeren en repareren (Werkplaats), (live) deelnemen aan wetenschappelijk onderzoek door wetenschappers, kennisinstellingen en universiteiten (NEMO Research & Development en Science Live) of in gesprek gaan over ethische dilemma's (Forum). Samen vertellen de verdiepingen het verhaal over wetenschap en technologie, waarbij de bezoekerservaring het uitgangspunt is.

Technium vernieuwd

Op 5 juli opende de volledig vernieuwde tweede verdieping *Technium*. Hier ontrafelen bezoekers de techniek om hen heen en ervaren ze hoe we technologie ontwerpen, maken en gebruiken om de wereld om ons heen te veranderen. NEMO wil meegeven dat technologie overal is en dat we niet zonder kunnen. Maar vooral dat het aan de mens zelf is hoe techniek en technologie ingezet wordt, bijvoorbeeld voor een gezondere en meer duurzame wereld. Daarom is er ook aandacht voor de invloed van de mens en de effecten van technologiegebruik zoals uitputting van natuurlijke bronnen en productie van afval. En zien bezoekers hoe ontwerpers en engineers nieuwe technologische oplossingen ontwikkelen.

In herkenbare elementen als een fabriek, een kledingwinkel, een garage en een bouwplaats ontdekken bezoekers de

Technium

Fabriek

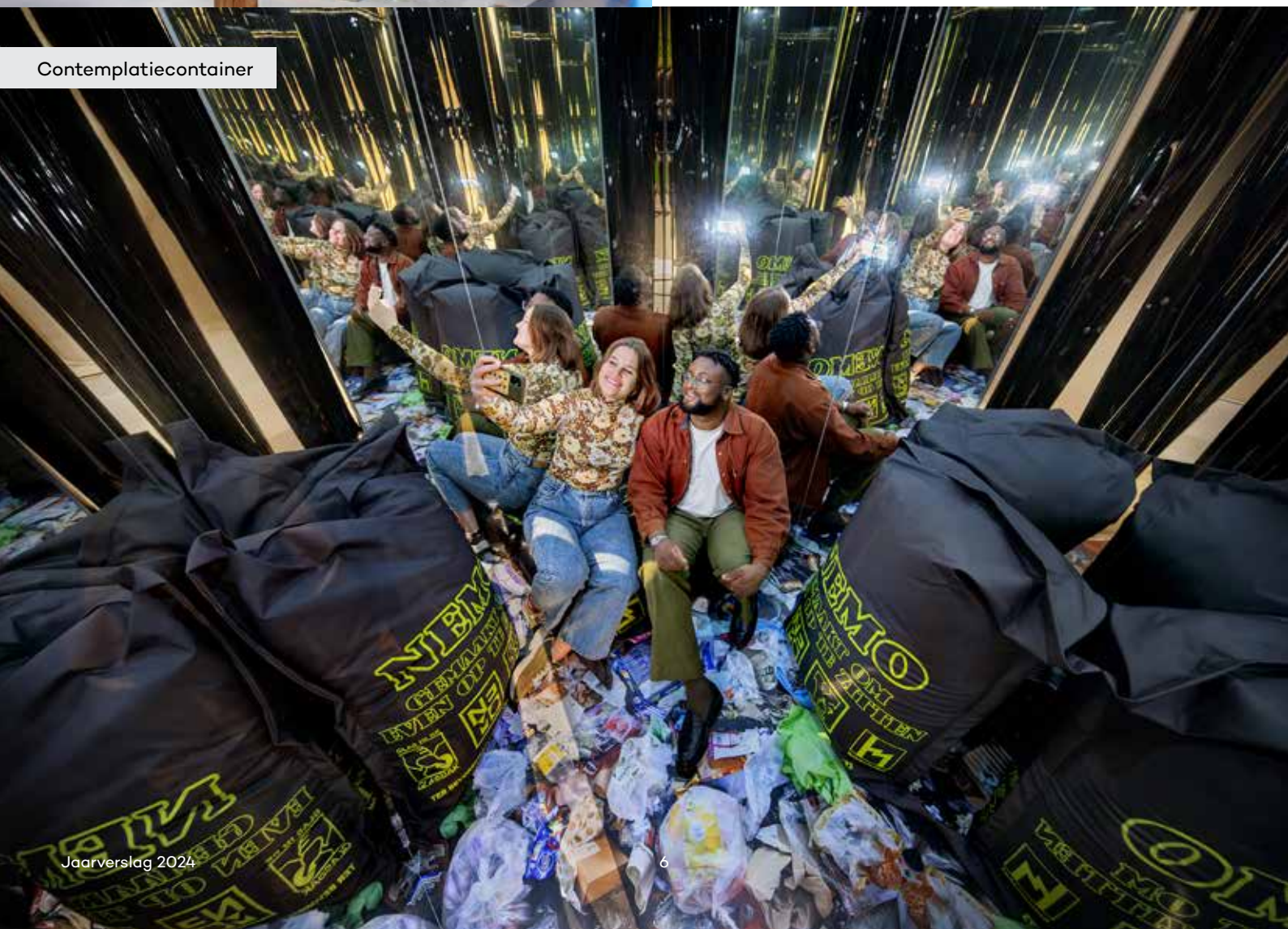
technologie uit het dagelijks leven. Bezoekers kunnen bijvoorbeeld een schoonmaakrobot programmeren, ontdekken hoe ze een ontwerp voor een fiets tot een goed eindproduct maken en een stad tot leven brengen door de juiste energiebronnen in te zetten.

Imposante Fabriek

Een van de pronkstukken van *Technium* is de imposante Fabriek van maar liefst acht meter hoog. Hierin laten bezoekers tennisballen een parcours afleggen met machines en uitvindingen als de schroef van Archimedes, een springveer, combinatietandwielen, een spiraallift en een draaimolen.

Nadenken over afval

In Nederland produceren we gemiddeld 35 vuilniszakken restafval per persoon per jaar. In de Contemplatiecontainer, bedacht door kunstcollectief Hotmamahot, stappen bezoekers in een ondergrondse container die bovengronds is gemaakt. De container nodigt uit tot reflectie op de hoeveelheid afval die we produceren en de gevolgen van alles wat we aan technologie gebruiken. Aan de binnenzijde is de container bekleed met spiegelwanden, zodat er een caleidoscopisch effect ontstaat. De hoeveelheid afval die de bezoeker ziet is daardoor oneindig. In de container kan de bezoeker zitten op grote afvalzakken.

Contemplatiecontainer

Naaatelier de Klos

Er is veel energie, grondstof en water nodig voor het maken van spullen. Dat geldt ook voor iets alledaags als een t-shirt. In het atelier maakt de bezoeker diverse keuzes in de productieketen van een t-shirt - van het ontwerp tot materiaalkeuze en van fabricage tot distributie - om inzichtelijk te krijgen hoe het proces duurzamer gemaakt kan worden en hoe dit uiteindelijk de verkoopprijs beïnvloedt.

Ontwerp een droomfiets

Of een ontwerp goed werkt, hangt deels af van de omgeving waar het in wordt gebruikt. Zo zijn er fietsen voor in de stad, voor in de bergen, fietsen om spullen mee te vervoeren of fietsen om mee te racen. Elk type fiets is ontworpen voor een andere situatie en omgeving. In het Fietslab kan de bezoeker fietsonderdelen uitkiezen om zelf een droomfiets samen te stellen en te testen.

Lesmateriaal en workshops

Ook het lesmateriaal dat hoort bij *Technium* is geüpdatet. Er zijn nieuwe workshops beschikbaar in de eveneens vernieuwde Werkplaats, de bezoeker kan daar bijzondere objecten bestuderen of zelf aan de slag als uitvinder.

Naaatelier de Klos

Fietslab

Lesmateriaal

Renovatie en vernieuwing dakplein

In september ging de grote verbouwing van het dakplein van start. Het dak was aan groot onderhoud toe en dat bood de kans om de plek een nieuwe invulling te geven, gebaseerd op de visie van architect Renzo Piano, de toekomstplannen van NEMO en met aandacht voor vergroening en verduurzaming. In het nieuwe ontwerp wordt het dakplein een groene oase met openluchtpodium waar wetenschap en technologie in een afwisselend programma geagendeerd worden.

De Makerij

Tot en met 1 september ontdekte de bezoeker in De Makerij de interactieve opstelling Natuurlijke uitvinders. Welke uitvinding is op welk dier of plant geïnspireerd? In de natuur kom je allerlei patronen tegen. De strepen van een zebra, de honingraat van een bij of de nerven van de bladeren. Ga aan de slag met kubussen, tegels, cirkels en stippen en puzzel zo je eigen patroon. Voor meertalige families bood NEMO bij de Makerij instructies in 8 verschillende talen. Naast Nederlands en Engels, waren de instructies ook te lezen in het Duits, Frans, Turks, Oekraïens, Italiaans en Spaans.

De Makerij

Renovatie dak

Weekend van de Wetenschap

Weekend van de Wetenschap in NEMO

Tijdens Weekend van de Wetenschap was NEMO gratis te bezoeken en stond helemaal in het teken van de ruimte. Bezoekers testten hun kennis in de Space Quiz, gingen aan de slag met ruimteproefjes met ESERO en ontdekten hoe astronauten fit blijven bij de Space Yoga. Het was een geslaagd weekend, met ruim 6.500 bezoekers.

Kinderlezingen

In 2024 organiseerde NEMO in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam weer 11 kinderlezingen. Tijdens de lezingen staat een echte kindervraag centraal. Zo leren kinderen alles over de verspreiding van een griepvirus, wat het probleem is met stikstof en waar je dromen vandaan komen.

NEMO Zomerdak

Van 11 juli tot en met 31 augustus was er weer van alles te beleven op het dak van NEMO. Artiesten uit alle genres maakten er een feestje van op het Zomerdak. Met dit jaar specials rondom Kwaku Summerfestival, Pride Amsterdam en de studenten introductiedagen. Het slotweekend kende twee bijzondere filmvertoningen: de film OUT, De Wilde Stad en Yab Yum.

NEMO Zomerdak

Black Achievement Month

Black Achievement Month

Oktober stond in het teken van Black Achievement Month: voor de achtste keer vond de Black Achievement Familiedag plaats in NEMO. Spreker van de dag was dr. Alana Helberg-Proctor van de Universiteit van Amsterdam, die onderzoek doet naar de sociale en maatschappelijke aspecten van zorg en gezondheid. Tijdens haar lezing besprak dr. Helberg-Proctor hoe maatschappelijke en omgevingsfactoren de gezondheid kunnen beïnvloeden en benadrukte ze het belang van een gezonde leefomgeving voor iedereen.

Museumnacht

Op 2 november stond Museumnacht in NEMO in het teken van de lach. Wat doet lachen met je pijngrens? Hoe helpt comedy om klimaatverandering bespreekbaar te maken? En kun je humor aanleren? Met zo'n 8.000 bezoekers was het een geslaagde nacht.

Museumnacht

Bartiméus familiedag

Bartiméus familiedag

Op 16 november vond de Bartiméus Fonds familiedag plaats: een dag waarop mensen met een visuele beperking samen met hun gezin naar NEMO kwamen. De visuele toegankelijkheid van NEMO is de afgelopen jaren sterk verbeterd door middel van aanpassingen aan tentoonstellingen, gebouw, verlichting, website en de app eZwayZ voor indoornavigatie en -informatie.

De Technologierede

In 2024 startte NEMO een nieuw initiatief: de Technologierede. Met de Technologierede geeft NEMO een podium aan experts op het gebied van technologie en samenleving. Technologiefilosoof prof. dr. ir. Peter-Paul Verbeek, rector magnificus van de Universiteit van Amsterdam, trapte de nieuwe traditie af, met zijn rede getiteld *De technologieparadox: technologisch burgerschap in de digitale samenleving*. Verbeek stelde de fundamentele rol van technologie in de wetenschap en de samenleving centraal in zijn rede. Hij betoogde dat de invloed van technologie op mens en maatschappij veel verder gaat dan het najagen van innovatie of het bedreigen van onze privacy: het is onderdeel van de menselijke conditie en geeft vorm aan hoe wij handelen, de wereld begrijpen en keuzes maken.

Technologierede

Educatie binnen de muren

Verdiepend aanbod gespecialiseerd- en praktijkonderwijs

Aan scholen die ons bezoeken biedt NEMO gratis verdiepend aanbod in de vorm van demonstraties, workshops en zelfstandige opdrachten. Voor het gespecialiseerd- en praktijkonderwijs was nog geen verdiepend aanbod beschikbaar. In 2024 is onderzoek gedaan naar de behoeftes van deze doelgroepen. Bestaande workshops zijn waar nodig aangepast, getest en worden vanaf 2025 gegeven aan kleine groepen leerlingen.

Astronautendag

Onderdeel van de door ESERO NL georganiseerde Week van de Ruimtevaart was de Astronautendag op 2 oktober. Zes klassen uit het basis- en voortgezet onderwijs kregen de kans om echte astronauten te ontmoeten in NEMO. (Oud-) astronauten Mary Ellen Weber en Richard Garriott gingen met 132 leerlingen in gesprek om hun prangende vragen te beantwoorden.

Night at the Museum

Tijdens Night at the Museum op 25 september deden 633 leerkrachten uit het primair onderwijs via allerlei activiteiten inspiratie op voor wetenschap en technologie in de klas. Deze editie was er extra aandacht voor de ruimtevaartactiviteiten vanuit ESERO NL. De leerkrachten konden onder andere workshops volgen over de invloed van de maan en de zon op de aarde en leren hoe je met satellietbeelden onderzoek naar de Noord- en Zuidpool kan doen. Deelnemers konden ook lezingen bijwonen van jonge wetenschappers, ervaren hoe evenwicht werkt door op een eenwieler te fietsen, een zelfportret tinkeren, proefjes doen in het lab en zich laten rondleiden door *Technium*.

Science Night

Voor docenten van het voortgezet onderwijs organiseert NEMO jaarlijks Science Night. Op 15 november lieten 232 docenten uit het voortgezet onderwijs zich inspireren voor hun lessen over wetenschap en technologie tijdens Science Night. Ook hier was er extra aandacht voor de ruimtevaartactiviteiten van ESERO NL.

Astronautendag

Night at the Museum

Science Night

2.2 De Studio

Sinds 2019 ontwikkelt NEMO programma's speciaal voor volwassenen. De 'volwassen' dependance van het museum was te vinden op het naastgelegen Marineterrein: De Studio. In De Studio experimenteerde NEMO met concepten en programma's rond transitiethema's voor nieuwe doelgroepen zoals (jong)volwassenen.

Tentoonstelling Living Loonger

Op 18 januari opende de vierde en laatste tentoonstelling in De Studio: *Living Loonger*. De opening was een groot feest met een training van vitaliteitscoach Olga Commandeur en een interview met hoogleraar moleculaire epidemiologie Eline Slagboom. De afgelopen 150 jaar is de levensverwachting van de mens verdubbeld. *Living Loonger* belicht een aantal belangrijke vragen rondom ouder worden. Kunnen we door (toekomstige) ontwikkelingen in de wetenschap veroudering en misschien zelfs de dood een halt toeroepen? Of moeten we juist onze sterfelijkheid omarmen door betekenis te geven aan ons leven in plaats van de dood alsmaar voor ons uit te schuiven? En wat kunnen we zelf doen om zo vitaal mogelijk en levenslustig oud te worden? In *Living Loonger* kunnen bezoekers hun biologische leeftijd onderzoeken, hands-on ervaren welke lichaamsdelen vervangen kunnen worden, meedenken over de gevolgen voor onze maatschappij en stilstaan bij onze sterfelijkheid.

Living Loonger

Living Loonger

Randprogrammering De Studio

In De Studio werden extra activiteiten speciaal voor volwassenen georganiseerd die aansloten bij *Living Loonger*. De bezoeker dook in verhalen over de dood bij een theatervoorstelling, ontwierp de toekomstbestendige mens in een spel over DNA-aanpassingen, kwam lachen over ouder worden tijdens een comedyavond of ging de dialoog aan over DNA-aanpassingen. In hoofdstuk 5 is een volledig overzicht van de randprogrammering en samenwerkingspartners te vinden.

Reinwardt Academie

Van november tot en met december werkten 80 tweedejaarsstudenten van de bachelor Cultureel erfgoed van de Reinwardt Academie aan een uitdagende opdracht in De Studio. De studenten ontwierpen een tentoonstellingszaal met als thema Het huis van een 150-jarige. Met de bijzondere huishoudelijke apparaten uit de collectie van NEMO onderzochten de studenten hoe onze leefomgeving verandert als we ouder worden. Naast het maken van een creatief concept werkten ze hands-on met de collectie en gaven advies over veilige objectpresentatie.

Reinwardt Academie

Randprogrammering De Studio

ArteZ Residentie

Van januari tot en met mei werkten studenten van de bachelor Product Design van ArteZ Hogeschool voor de Kunsten in Arnhem in Project Morgen in De Studio aan een speculatief ontwerp rond nieuwe manieren om met de dood om te gaan. Zes weken lang gingen ze intensief aan de slag in een flexibele en open werkruimte, zichtbaar voor bezoekers. Vanuit diverse culturele perspectieven ontwikkelden ze verrassende ontwerpen.

Channels

Van mei tot en met oktober luchtten bezoekers hun hart in de media-installatie Channels aan de hand van prikkelende stellingen die aansloten op het thema van Living Looonger. Ook bekeken ze de gedachten, gevoelens en bekentenissen van andere bezoekers.

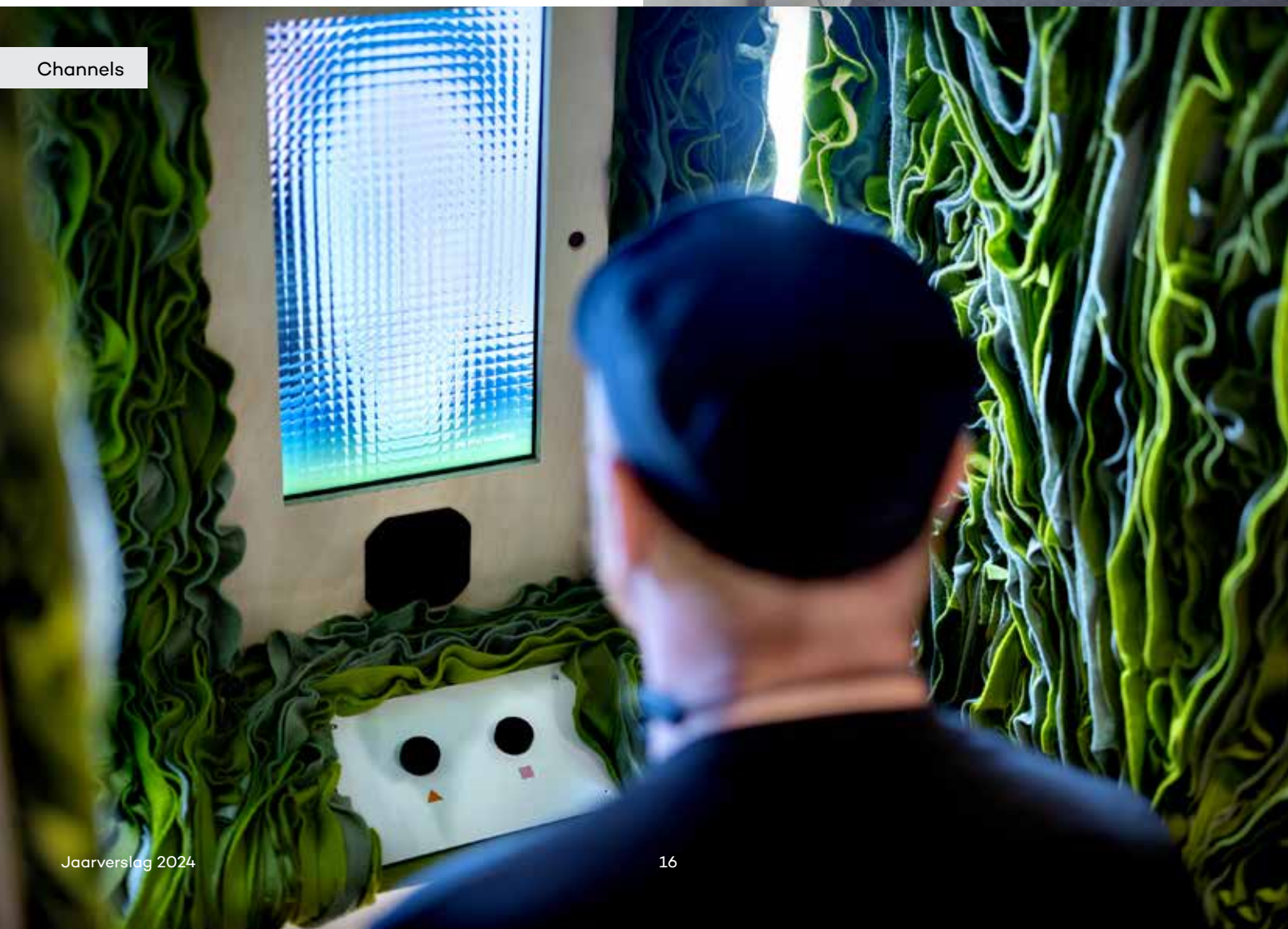
Project ENCOUNTER

Bezoekers van De Studio konden deelnemen aan Project ENCOUNTER. Met hulp van kunstenaar Joost van Wijmen vingen de deelnemers hun leven in een persoonlijke tijdlijn. Met een kroontjespen werden allerlei verhalen, herinneringen en lichamelijke veranderingen getekend en vastgelegd.

Project ENCOUNTER

Channels

2.3 Het depot

NEMO beheert een unieke erfgoedcollectie in het depot in Amsterdam-Noord, vol met objecten die ons dagelijks leven de afgelopen decennia veranderd hebben. De vier deelcollecties energieopwekking, installatietechniek, huishoudtechnologie en verlichting vormen een spiegel van de tijd. Ze vertellen verhalen over onder meer het geloof in vooruitgang, over de entree van radio, tv en internet in onze huishoudens, en over de rol van energie in veranderende verhoudingen tussen man en vrouw. Via deze collectie ervaar je hoe technologie ons alledaagse leven heeft vormgegeven en veranderd en altijd zal blijven doen.

Beheren en registeren collectie

Het afgelopen jaar zijn er per dag ongeveer 40 tot 60 objecten geregistreerd en op standplaats gezet. Van meters tot lampen en huishoudelijke apparaten. Dit gebeurde volgens strenge procedures en met bescherming voor de medewerkers, omdat objecten gevaarlijke stoffen kunnen bevatten. Het registeren gaat in 2025 door. Het uiteindelijke resultaat is een depot met ingerichte stellingen en een beter geregistreerde én toegankelijke collectie.

Collectiebeheer

Inkomende bruiklenen

Leidse Instrumentmakers School	1 object
Teylers Museum	59 objecten
Naturalis	24 objecten
Museum Bleulandinum	2 objecten
Deltares	5 objecten
Westerdijk Fungal Biodiversity Institute	1 object
European Space Agency	1 object
Universiteitsmuseum Utrecht	1 object
Institute for Plastination	1 object
Museum Vrolik	11 objecten
Rijksmuseum Boerhaave	60 objecten
Kuang-Yi Ku	1 object
Museum für Sepulkralkultur	1 object
LABAA SAA	1 object
Droog B.V.	1 object
Stichting Encounter	1 object
In4Art	4 objecten
UMC Utrecht	6 objecten
Museum Speelklok	1 object
TU Delft	7 objecten
Textielmuseum	2 objecten
Rijksmuseum van Oudheden	1 object
Meester In	3 objecten
Florian Regtien	1 object
Xóchitl Guadalupe Cruz López	1 object
Asia Ward	2 objecten
Totaal aantal objecten	199 objecten

Uitgaande bruiklenen

Rijksmuseum Boerhaave	1 object
Oyfo Techniekmuseum	8 objecten
Vereniging Hendrick de Keyser	21 objecten
Design Museum Den Bosch	1 object
Industriemuseum	1 object
Van Eesterenmuseum	10 objecten
Discovery Museum	2 objecten
Totaal aantal objecten	44 objecten

3 NEMO buiten de muren

NEMO is ook buiten de museummuren actief: ter voorbereiding, als verlenging van of ter verdieping op een bezoek. Of in plaats van een bezoek aan NEMO. Om doelgroepen te bereiken die niet vanzelfsprekend hun weg naar NEMO vinden, organiseren we activiteiten op locatie. Zo is NEMO met verschillende programma's op uiteenlopende podia te vinden, zijn onze collectieobjecten te bewonderen bij andere musea en rijden we met onze Science Tour het hele land door. Ook doet NEMO mee aan nationale en internationale projecten om onze kennis over educatie te delen en te blijven ontwikkelen.

Weekend van de Wetenschap

Op 5 en 6 oktober vond het Weekend van de Wetenschap plaats. Met een recordaantal van 450 organisaties die hun deuren openden en 1.800 activiteiten door heel Nederland trok Weekend van de Wetenschap ruim 140.000 bezoekers. Astronaut André Kuipers, presentator en wetenschapsjournalist Anna Gimbrère en bioloog Mátyás Bittenbinder waren de ambassadeurs; zij zetten zich in om iedereen kennis te laten maken met de wereld van wetenschap en technologie. Weekend van de Wetenschap werd officieel geopend tijdens de Techniekdag in Arnhem door Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Eppo Bruins.

Weekend van de Wetenschap

NEMO Science Tour

Ook in 2024 trok de NEMO Science Tour het land door. De tour was te zien op 52 locaties: van Terneuzen tot Leeuwarden, van Groningen tot Hengelo. Maar liefst 41.652 bezoekers kwamen samen bij bibliotheken, musea en festivals om de demonstraties uit de feestelijke bus bij te wonen. Door interactieve proeven kwam het publiek erachter hoe een vliegtuig in de lucht blijft, waarom het geluid van een voorbijrijdende auto verandert en hoe je zelf een raket kunt lanceren. Piepjong en stokoud werden verrast, uitgedaagd en nieuwsgierig gemaakt. Zo brengt NEMO een stukje inhoud van het museum naar de rest van het land.

Museums + Heritage Awards

In 2024 werd *Missie Meesterwerk* uitgeroepen tot Internationale Tentoonstelling van het Jaar tijdens de Museums + Heritage Awards 2024. Deze tentoonstelling was in 2023 te zien in het Rijksmuseum en werd ontwikkeld in samenwerking met NEMO. *Missie Meesterwerk* was een doe-tentoonstelling waarin (jonge) bezoekers als echte museumonderzoekers op missie gingen in het tot laboratorium omgebouwde museum. De jury was lovend over de unieke samenwerking tussen de twee musea en noemde de interactieve tentoonstelling de perfecte balans tussen oude en nieuwe technologie.

NEMO Science Tour

MUSEUMS + HERITAGE

Museums + Heritage Awards

Pop-up tentoonstelling Kleurrijke Wetenschap

Van februari tot juni was de pop-up tentoonstelling *Kleurrijke Wetenschap* te zien bij de Zuidoost Academie in De Ster. NEMO ontwikkelde deze tentoonstelling samen met Black Achievement Month.

Kleurrijke Wetenschap

Holland's Next Embryo Model

"Welkom, zeer geachte juryleden..." Met deze woorden begonnen honderden festivalgangers afgelopen zomer aan een gesprek over de ethiek rondom embryo modellen: embryo's gemaakt van stamcellen, in plaats van ei- en zaadcellen. Dit lijkt misschien een ingewikkeld onderwerp voor een festival, maar aan de mini-catwalk van *Holland's Next Embryo Model* maakten deelnemers op een laagdrempelige manier kennis met verschillende modellen. NEMO Kennislink reisde van de Libelle Margriet Zomerweek naar de Zwarte Cross, van Lowlands naar het Innovate Festival en sloot de tour af op de Winter Fair in Almere. Hoewel de meningen en argumenten flink uiteenliepen, waren de juryleden het over één ding eigenlijk altijd wel eens: goed om het hier eens over te hebben! *Holland's Next Embryo Model* is een initiatief van het Rathenau Instituut en NEMO, mogelijk gemaakt door ZonMW.

DNA dialogen

NEMO Kennislink maakt deel uit van de organisatie van de DNA dialogen. De DNA dialogen faciliteren het gesprek over DNA-aanpassing in menselijke embryo's, zoals bijvoorbeeld het 'knippen' van DNA waar erfelijke ziektes in zitten en dit vervangen door gezonde genen. Door het voeren van deze gesprekken worden handvatten ontwikkeld voor beleidsmakers.

Holland's Next Embryo Model

DNA dialogen

Wie is de trol?

Tijdens het spelen van de educatieve game *Wie is de trol?* krijgen scholieren meer inzicht in de wijze waarop mensen online discussies voeren door in de rol van moderator te kruipen. Met hulp van AI leren ze de discussie niet te laten ontsporen. Een initiatief van het Meertens Instituut, Tilburg University en NEMO Kennislink, mogelijk gemaakt door de Nationale Wetenschapsagenda.

NEMO in Van Eesteren Museum

Een nooit eerder getoond deel uit de collectie van NEMO, bestaande uit scheerapparaten en ladyshaves, was dit jaar onderdeel van de tentoonstelling *For Women Only* in het Van Eesteren Museum. *For Women Only* onderzoekt de kracht van vormgeving en liet zien hoe het productontwerp maatschappelijke verwachtingen over vrouwen weerspiegelt, van de jaren '50 tot nu.

NEMO in Design Museum Den Bosch

De General Electric koelkast uit 1930 was te zien in Design Museum Den Bosch, in de tentoonstelling *Design voor de planeet*. De General Electric koelkast stond symbool voor draagbare koelsystemen en de airco. Een kleine uitvinding die enorme impact heeft op ons ecosysteem.

Avond van Wetenschap & Maatschappij

Tijdens de Avond van Wetenschap & Maatschappij op 7 oktober werd de Irispenning voor Excellente wetenschapscommunicatie uitgereikt aan het radioprogramma *Vroege Vogels*. De Irispenning is een initiatief van NEMO Science Museum, Rijksmuseum Boerhaave en Teylers Museum.

Nationale Wetenschapscommunicatiedag

De Nationale Wetenschapscommunicatiedag op 14 oktober had in 2024 het thema *Navigeren in de tussentijd*. De jaarlijkse kennisdag wordt georganiseerd door NWO en VSC, in samenwerking met onder andere NEMO Kennislink.

Gala van de Wetenschap

Op 7 november bracht *New Scientist* voor de twaalfde keer een ode aan de wetenschap tijdens het Gala van de Wetenschap. Wetenschappers gingen op zoek naar nieuwe grenzen rondom het thema kunstmatige intelligentie. NEMO is partner van het evenement.

Educatie buiten de muren

NEMO heeft brede kennis op het gebied van formeel en informeel leren, binnen- en buitenschools, methodieken, werkvormen en doelgroepen. NEMO participeert in en draagt bij aan verschillende (inter)nationale projecten, onderzoeken, activiteiten en congressen gericht op educatie. De inzichten die we daarin opdoen nemen we mee in het lesmateriaal dat we ontwikkelen voor het basis- en voortgezet onderwijs, het mbo en de pabo. In hoofdstuk 5 is een volledig overzicht van alle projecten en partners te vinden.

Tink@school

In het meerjarige Erasmus+ project Tink@school, werkte NEMO samen met partners uit Griekenland, Italië en IJsland. Dankzij Tink@school zijn tien schoolactiviteiten en een methodologie ontwikkeld waarmee leerkrachten op een innovatieve en creatieve manier met duurzaamheid in de klas aan de slag kunnen. Deze schoolactiviteiten zijn ontwikkeld volgens de didactiek van Tinkeren. Dit is een methode, werkvorm en manier van denken en werken. Tinkeractiviteiten zijn hands-on: deelnemers worden uitgenodigd om te spelen en te maken met gereedschappen en inspirerende materialen.

Talentontwikkeling in de buurt

In samenwerking met vier buurthuizen en met steun van Provincie Noord-Holland, ontwikkelde NEMO workshops voor kinderen van 8 tot 12 jaar voor wie de drempel naar het museum hoog is. De begeleiders in de buurthuizen zijn getraind om de workshops te geven en de opgedane kennis is gebundeld in een handboek.

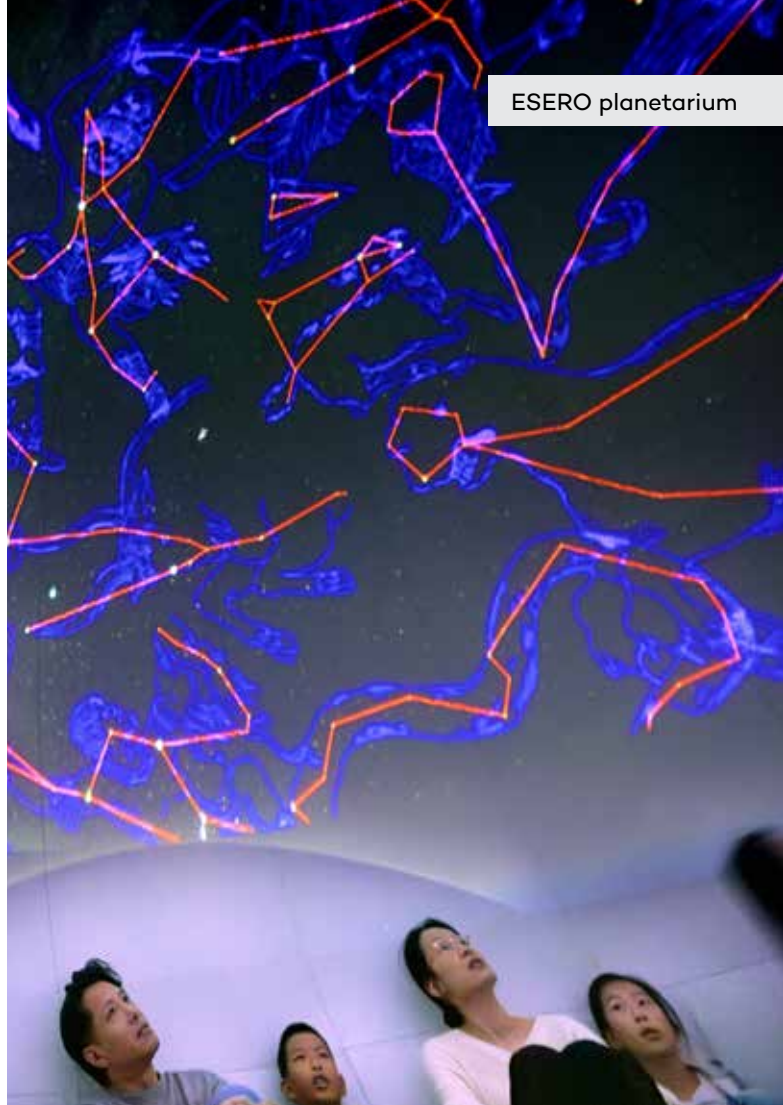

ESERO NL

NEMO ontwikkelde en organiseerde educatieve activiteiten over ruimtevaart en sterrenkunde binnen het programma ESERO NL (European Space Education Resource Office). Dit is een initiatief van de Europese Ruimtevaart Organisatie (ESA) en wordt in Nederland mede gefinancierd door Netherlands Space Office (NSO). ESERO NL biedt lesmateriaal, geeft lerarentrainingen, nascholing en workshops, organiseert lerarenconferenties en coördineert schoolprojecten. Op de site esero.nl zijn lespakketten te downloaden voor basis- en middelbaar onderwijs.

CanSat

De CanSat-competitie van ESERO is opgezet om leerlingen uit de bovenbouw van havo en vwo enthousiast te maken voor een technische opleiding na school. Het is een bijzonder project waarbij scholieren de kans krijgen om praktijkgerichte ervaring op te doen in het bouwen van een complex systeem waarin meerdere disciplines van belang zijn. Ook dit jaar lanceerden teams van scholieren uit het hele land hun zelfgemaakte mini-satellieten op de CanSat Lanceerdag. In de CanSat-competitie van ESERO NL bouwen scholieren van een frisdrankblikje (Can) een satelliet (Sat) met een missie. Met deze competitie worden scholieren uitgedaagd op wetenschappelijk en technisch gebied en geënthousiasmeerd voor een technische vervolgopleiding.

ESERO planetarium

CanSat

4 NEMO online

Voor inspiratie of verdieping kunnen bezoekers NEMO online ontdekken. Zo kunnen leraren gratis lesmateriaal vinden voor in de klas of werkbladen downloaden die meer structuur geven aan een museumbezoek. Ook kunnen bezoekers tal van verrassende proefjes en experimenten vinden waar ze thuis mee aan de slag kunnen. Op NEMO Kennislink kunnen lezers zich verdiepen in wetenschappelijke en maatschappelijke kwesties. Het online programma-aanbod volgt dezelfde NEMO-aanpak als de programma's in het museum: de bezoekerservaring is het startpunt.

4.1 NEMO Kennislink

NEMO Kennislink is al ruim twintig jaar het journalistieke platform voor wetenschappelijk nieuws. De website biedt op een toegankelijke manier inhoudelijke verdieping en achtergrond over actuele thema's. De redacteuren van Kennislink schrijven niet alleen over 'wat' maar ook, 'wat nu?'. Dit gebeurt op de website, in de tweewekelijkse podcast *Oplossing Gezocht!*, op sociale media en in een wekelijkse nieuwsbrief.

In 2024 lanceerde NEMO Kennislink een nieuwe website, die volgde op inhoudelijke veranderingen van de afgelopen jaren, waarin samenhang van artikelen steeds belangrijker is geworden. In het nieuwe ontwerp scrolt de lezer horizontaal door de thema's en ontdekt niet alleen uitgelichte artikelen maar ook gegroepeerde publicaties. Lezers kunnen zich laten verrassen door de 'verras-me' knop, een quiz spelen, meedoen aan een poll of een podcast luisteren.

Nieuwe website NEMO Kennislink

gen van tien
ig

Hoeveel mensen hebben baat bij aanpassen embryo-DNA?

Zo oud ben je echt

Hoeveel en kunnen we zoete water

Het begin oneindige

Themadossiers

Kennislink werkt met thema's die wetenschappelijk en maatschappelijk relevant zijn, en benadert deze vanuit verschillende invalshoeken en disciplines. Deze thema's omvatten verschillende series met artikelen, quizzen, blogs en podcasts. Dit is nodig omdat veel belangrijke onderwerpen, zoals klimaatverandering, ontwikkelingen in AI en biotechnologie, ingewikkeld zijn. Door deze onderwerpen diep en breed, en in verschillende vormen uit te lichten zijn lezers beter op de hoogte. De twee belangrijkste themadossiers in 2024 waren *Lang zal je leven* en *Hoe weet je dat?*.

Lang zal je leven

We worden gemiddeld steeds ouder. Kennislink laat zien hoe dat komt en of de grens nog verder opgeschoven kan worden. Ook staat het platform stil bij wat dat betekent – voor je lichaam, voor jou en voor de wereld om je heen. Kennislink onderzoekt hoe je je biologische leeftijd zo laag mogelijk kan houden en hoe verschillende culturen tegen ouderen aankijken. Je leert alles over je 'echte leeftijd' en over gezond oud worden. Dit themadossier sluit aan bij de tentoonstelling *Living Looonger* in De Studio en bij het 100-jarig bestaan van NEMO.

Hoe weet je dat?

Het lijkt soms wel of iedereen tegenwoordig zijn 'eigen onderzoek' doet en zijn 'eigen waarheid' heeft. In het thema *Hoe weet je dat?* onderzoekt Kennislink hoe we tot nieuwe kennis en inzichten komen. Zo wordt er een vrouw gevolgd die opnieuw in gesprek probeert te komen met een familielid dat in complottheorieën is gaan geloven. Denkfouten worden onderzocht: als je antwoorden in een bepaalde richting zoekt, zie je andere mogelijkheden snel over het hoofd. De lezer leert hoe je deze denkfout kan voorkomen. En is er aandacht voor justitie: hoe zorg je, zonder te sturen, dat de waarheid boven tafel komt?

Hoe weet je dat?

Series

Kennislink werkt niet alleen met thema's maar ook met series, waarin één groot onderwerp gesplitst wordt in verschillende kleinere deelonderwerpen. In 2024 werd eraan verschillende series gewerkt.

Bloedgang

Gesprekken in de sportschool, in de media, bij podcasts: overall gaat het over menstruatie. Alsof er ineens openlijk over gesproken kan worden. Is het taboe aan het verdwijnen? De vierdelige serie *Bloedgang* maakt het voorheen onbespreekbare bespreekbaar.

Planeet B

'Er is geen planeet B' is een uitspraak die ons eraan moet herinneren dat we beter moeten zorgen voor de wereld waarin we leven. Maar stel dat we wél de ideale reserveplaneet kunnen maken; hoe zou die er dan uitzien? In de serie *Planeet B* leggen we dit gedachte-experiment voor aan verschillende wetenschappers. Vanuit hun eigen expertise beschrijven ze op wat voor planeet de mens het beste voort zou kunnen leven.

4.2 NEMO Ontdek

Op NEMO Ontdek gaat de bezoeker thuis aan de slag met leuke proefjes en spannende experimenten van NEMO. Je maakt bijvoorbeeld een barometer, een superslurper of een ballonbootje dat kan varen. Ook leer je hoe je ijs bevriest zonder vriezer, waarom je eigen stem raar klinkt of hoe dieren de weg vinden. In 2024 is NEMO Ontdek uitgebreid met nieuwe proefjes die aansluiten bij *Technium*.

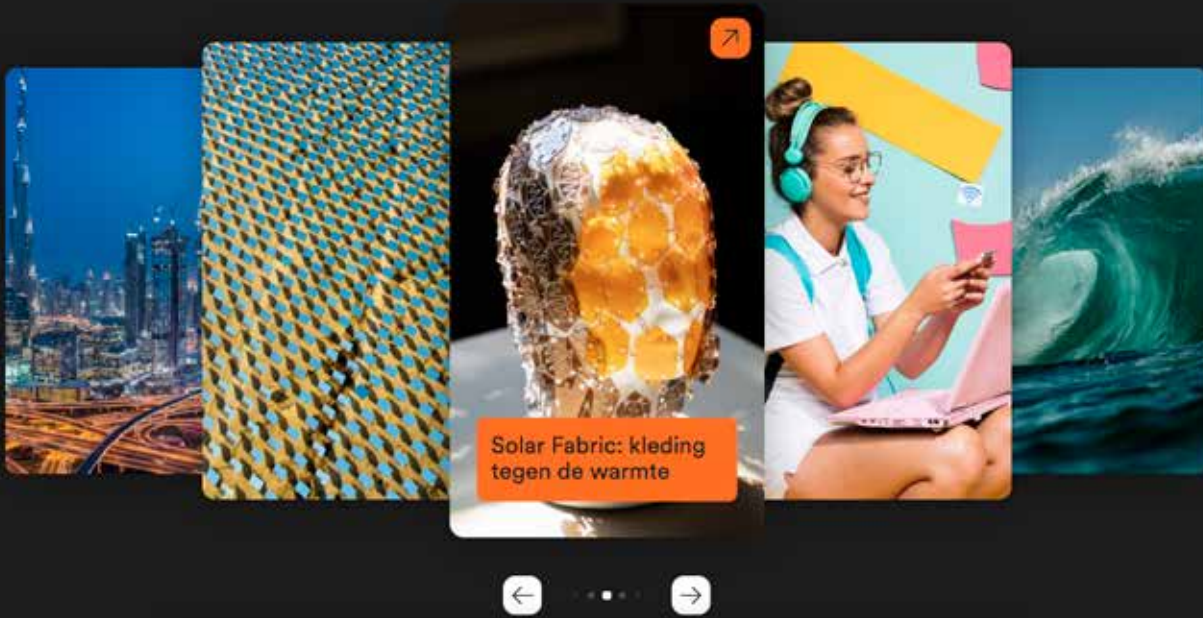
“Bedankt voor alle leuke proeven die op NEMO Ontdek staan. Voor mijn zoon van 8 organiseerde ik een Mad Science feestje en voor een aantal proeven gebruikte ik jullie uitleg. De lavalamp maken en het bouwen met eten vonden ze helemaal geweldig.”

Bezoeker NEMO Ontdek

NEMO Ontdek

Energie is er altijd en overal, in vele vormen. Tegelijkertijd lopen we ook tegen problemen aan. De aarde warmt op, de zeespiegel stijgt, de energierekening wordt steeds hoger. Om hiervoor oplossingen te vinden, hebben we ideeën nodig. Met Vind het uit! willen we je inspireren door naar uitvindingen uit het verleden te kijken, te vinden in collecties van verschillende musea. Hoe kunnen we wat vroeger bedacht is, gebruiken bij oplossingen voor de toekomst? Vind het uit!

4.3 Vind het uit!

In januari werd het platform Vind het uit! gelanceerd. Op dit inspiratieplatform zijn de belangrijkste uitvindingen op het gebied van energie te vinden, van de 17e eeuw tot nu, afkomstig uit de collecties van NEMO Science Museum, Rijksmuseum Boerhaave, Teylers Museum en de Universiteitsmusea Utrecht en Groningen. Het is een unieke samenwerking tussen de vijf musea. Vind het uit! nodigt studenten en jonge redacteurs uit om vanuit hun studierichting en persoonlijke interesse oplossingen voor grote maatschappelijke vraagstukken te bedenken, geïnspireerd door de uitvindingen van toen. Het platform wordt technisch ondersteund door Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en is mede mogelijk gemaakt door het Mondriaan Fonds

4.4 Biotechnologie

Biotechnologie.nl biedt een introductie op actuele thema's uit de recente ontwikkelingen rondom biotechnologie, aan de hand van nieuwsartikelen, interviews, Q&A's, blogs en verdiepende achtergrondverhalen. Biotechnologie.nl is een platform van NEMO Kennislink en wordt mogelijk gemaakt door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

4.5 Podcast Oplossing Gezocht!

De wereld om je heen verandert in een razend tempo. Zo snel dat je het amper bij kan benen. In de podcast *Oplossing Gezocht!* neemt Kennislink je mee op ontdekkingsreis langs oplossingen voor actuele maatschappelijke problemen. Zodat je de wereld om je heen beter begrijpt. Met behulp van wetenschap en technologie brengen co-hosts Robert Visscher en Nour Eldin Emara in kaart hoe jouw toekomst er mogelijk uitziet.

5 Partners en Vrienden

De steun van subsidiënten, zoals het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap, is voor NEMO cruciaal, want de ontwikkelingen in de wetenschap en technologie volgen zich in rap tempo op. Dankzij deze belangrijke (financiële) bijdragen kan NEMO blijven innoveren. De bijdragen van partners, fondsen, Vrienden en subsidiegevers stellen NEMO in staat de (educatieve) programma's en tentoonstellingen te verrijken en verdiepen, nieuwe ambities te realiseren en nationaal een groter publiek te bereiken. In 2024 konden we met deze steun onder andere *Living Looonger* openen, de verdieping *Technium* vernieuwen, starten met de verbouwing van het dak en het museum toegankelijker maken voor mensen met een visuele beperking.

VriendenLoterij

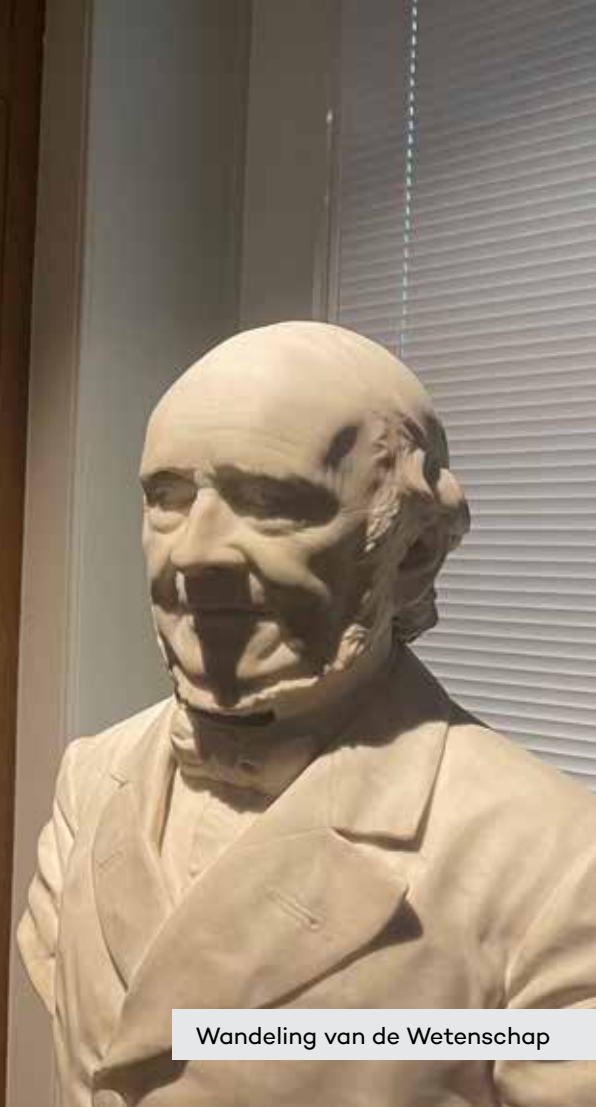
Speciale dank gaat uit naar onze hoofdpartner de VriendenLoterij. De jaarlijkse bijdrage van de VriendenLoterij is van grote waarde. Sinds 2011 is NEMO als meerjarig partner verbonden aan de loterij, die tot op heden ruim € 9,1 miljoen heeft bijgedragen aan verschillende projecten van NEMO. Dit stelt ons in staat om ambitieus te zijn en nieuwe programma's en tentoonstellingen te realiseren.

De VriendenLoterij steunt organisaties die de wereld mooier, leuker of plezieriger maken door zich in te zetten voor cultuur, sport en welzijn. Minimaal 40% van de inleg gaat

naar 64 culturele partners en ruim 4.300 andere goede doelen, clubs en verenigingen. Dankzij 1,3 miljoen deelnemers kon de VriendenLoterij in 2024 een bedrag van € 152 miljoen schenken aan culturele partners, goede doelen, clubs en verenigingen. NEMO werd verrast met een bijdrage van € 648.837. Dit bedrag bestaat uit de opbrengst van deelnemers die 'geormerkt' voor NEMO meespelen in de VriendenLoterij en een jaarlijkse bijdrage die NEMO als partner ontvangt. Alle deelnemers van de VriendenLoterij ontvangen een VIP-kaart die gratis toegang geeft tot meer dan 180 musea in Nederland en korting op een dagje uit naar het theater, de bioscoop, een dierenpark of kasteel. Zo kunnen zij bewonderen wat er mede dankzij hun deelname gerealiseerd is.

Bijdrage VriendenLoterij

Wandeling van de Wetenschap

Vrienden van NEMO

Net als subsidiënten en partners, draagt de Vriendenclub van NEMO, de Club voor Nieuwsgierige Mensen, bij aan de innovatie van NEMO. Daarnaast worden Vrienden uitgenodigd voor bijzondere en exclusieve uitjes. In 2024 mochten de Vrienden het laatste het dak van NEMO op, om afscheid te nemen van het oude dakplein. Ook liepen de Vrienden de eerste editie van de Wandeling van de Wetenschap met afsluitend een exclusief bezoek aan de Artis Bibliotheek, werden ze uitgenodigd voor de feestelijke opening van *Technium*, kregen ze bandjes voor de Museumnacht in NEMO en vrijkaartjes voor de randprogrammering in De Studio.

Overzicht van partners

Partners

- 4TU.Federatie (TU Delft, TU Eindhoven, TU Twente, Wageningen UR)
- ArtEZ Academie
- Bartiméus Fonds
- BPD Cultuurfonds
- Centraal Bureau voor de Statistiek
- Commit/
- Cultuurfonds
- ESA
- Fonds voor Cultuurparticipatie
- Gemeente Amsterdam
- Landelijke Onderzoeksschool Taalwetenschappen (LOT)
- Ministerie van Defensie
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
- Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
- Mondriaan Fonds

- NSO
- Provincie Noord-Holland
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
- SRON
- SIDN Fonds
- Stichting Goede Doelen Nh1816
- Stichting Zabawas
- Universiteit van Amsterdam
- VriendenLoterij
- VSBfonds
- Waternet
- Waterschap Amstel, Gooi en Vecht
- Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie (VNCI)
- UNESCO Europa
- ZonMw

Samenwerkingspartners

- Accessibility
- AICON
- Amnesty International
- Amsterdam 750
- Amsterdam AI
- Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions
- Amsterdam Light Festival

- Arcadis
- Amsterdam Smart City
- Amsterdam UMC
- ArtEZ hogeschool
- Atsence
- Brein in Beeld
- Bureau Marineterrein
- Citizen Science Lab Leiden
- De Jonge Akademie
- Erasmus Medisch Centrum
- Erfocentrum
- Fontys Hogeschool
- Functional Molecular Systems
- Genomescan
- Green TechCampus MRA
- Hogeschool van Amsterdam
- Hogeschool Rotterdam
- InScience Festival
- Joint Research Center Zeeland (JRCZ)
- Kidsweek
- Klokhuis
- Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW)
- Language in Interaction
- Lira Fonds
- Living Art Lab
- Marineterrein Amsterdam
- Maastricht UMC
- Meertens Instituut
- Mikxs
- Mokumboot
- New Scientist
- Nikhef
- Nederlandse Patiënten Vereniging (NPV)
- NTR
- Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO)

- Openreserach.amsterdam
- Origins Center
- Quest
- Rathenau Instituut
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM)
- ROC van Amsterdam
- Stichting Dock
- Stichting IMC Weekendschool
- Stichting Nieuwe Helden
- Stichting Studiezalen
- Studio Krom
- TechCampus Amsterdam
- ThiemeMeulenhoff
- UMC Utrecht
- Universiteit Utrecht
- Universiteit van Nederland
- Vrije Universiteit Amsterdam
- Willem de Kooning Academie

Museale samenwerkingspartners

Voor kennisuitwisseling wordt er samengewerkt met o.a.

- Copernicus Science Centre
- Warschau Museum of Science
- Museum of Science Boston
- Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen
- Rijksmuseum Amsterdam
- Rijksmuseum Boerhaave Leiden
- Museon-Omniversum
- Teylers Museum Haarlem
- Universiteitsmuseum Utrecht
- Universiteitsmuseum Groningen

Netwerken

- Amsterdamse Culturele Instellingen
- Amsterdam Economic Board
- Amsterdam Smart City
- Circollab
- Community Marineterrein Amsterdam
- Duits-Nederlandse Handelskamer (DNHK)
- Ecsite, The European Network of Science Centres and Museums
- Expeditie Oosterdok
- Futures-Oriented Museum Synergies network (FORMS)
- Hands On! International Association of Children in Museums
- International Council of Museums (ICOM)
- Metropool Amsterdam Club (MAC)
- Marketing Overleg Amsterdamse Musea (MOAM)
- Mokum Maakcoalitie
- Museumvereniging
- Overleg Amsterdamse Musea (OAM)
- Ondernemers voor een Gezond Amsterdam
- ORAM – Ondernemend Amsterdam
- SciCom.NL
- SDG Charter
- Taskforce Gezond Uit
- Unique Venues of Amsterdam
- VNO-NCW
- Vereniging van wetenschapsmusea en science centers (VSC)
- Zero Waste Expeditie Cultuur Amsterdam

Founding partners

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Gemeente Amsterdam

Hoofdparters

**VRIENDEN
LOTERIJ**

Netherlands
Space
Office

(Inter)nationale projectpartners

- Lil-Scientist: De Jonge Akademie (DJA), stichting IMC Weekendschool, het Citizen Science Lab Leiden, Brein in Beeld, Pieter Hulst, New Scientist.
- Math 4 Sustainability: IMAGINARY, RITE, University of Lyon/ IREM, University of Foggia, Foley Schools, Technical Institute Giordani Striano.
- Planet Change: CRES, Virtual Campus Lda, Instituto de Astrofísica de Canarias, Andøya Space Center en LiS.
- Thieme Meulenhoff, WON en Stichting Impuls Open Leermateriaal.
- SENSEE: Norwegian University of Science and Technology, GrantXpert Consulting Cyprus, European University Cyprus, Trondheim Kommune Noorwegen, Hisa Experimentov Slovenie.
- Tink@School: University of Iceland, CRES, Bartolomeo (Italië), Medies en MIO-Ecsde (Griekenland).
- TinkerLib: met Openbare Bibliotheek Amsterdam en i.s.m. diverse partners in Oostenrijk, Frankrijk, Italië en Servië.
- Vind het uit!: Rijksmuseum Boerhaave, Universiteitsmuseum Utrecht, Universiteitsmuseum Groningen, Teylers Museum, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
- Leiden) en Emy van der Valk Bouman (Erasmus MC).
- Workshop: Mindful in no time (16 mei): Sherida Pengel.
- Kenniscafé: (On)gelijk Ongezond (30 mei): Alana Helberg-Proctor (Universiteit van Amsterdam), Medisch antropoloog Nienke Slagboom en Irene van Valkengoed (Amsterdam UMC).
- Beleving: Lachtherapie (13 juni): lachcoach Geert van de Vijver.
- Stand-up comedy: Lachen over later (27 juni): het Comedyhuis.
- Dialoog: De toekomstbestendige mens (3 oktober): filosoof Lianne Tijhaar.
- Extra programmering over het brein tijdens Weekend van de Wetenschap (5 oktober): het Nederlands Herseninstituut.
- Workshop: Mindful museumbezoek (17 oktober): Sherida Pengel.
- Theater: Voor als je doodgaat (31 oktober): theatermaker Hanna Timmers.
- Film: Eternal You (14 november).
- Kenniscafé: De eeuwige jeugd? (28 november): sociaal-cultureel antropoloog Jolanda Lindenberg (Leyden Academy), moleculair epidemioloog Eline Slagboom (Universiteit Leiden) en Det Rijken (Academie voor Theater en Dans).
- Stand-up comedy: Lachen over later (14 december): het Comedyhuis.

Samenwerkingspartners randprogrammering De Studio

- Beleving - Relax met een soundbath (21 maart): Iulian en Nicoleta van Cosmic Sound.
- Theater - Luchtig rouwen (4 april): theatermaker Wendy Hoogendijk en socioloog Ameline Ansu.
- Kenniscafé - Slik je gezond (18 april): wetenschapsjournalist Adriaan ter Braack (Sjamadriaan) en hoogleraar Voeding en Farmacologie Renger Witkamp.
- Lezing: Muziek als medicijn (2 mei): Rebecca Schaefer (Universiteit

6 Bestuur en organisatie

Bestuur en toezicht

Stichting NEMO Science Museum is gevestigd in Amsterdam en wordt bestuurd door middel van een raad-van-toezicht-model. NEMO heeft sinds 2023 een tweehoofdige directie. In 2024 bestond de directie uit Géke Roelink, algemeen directeur en voorzitter van het bestuur (1,0 fte) en Rutger Hamelynck, zakelijk directeur en lid van het bestuur (1,0 fte). Beide directeuren zijn gezamenlijk bevoegd.

De directie is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding van NEMO en legt daarover verantwoording af aan de raad van toezicht.

Daarnaast is zij verantwoordelijk voor de governance alsmede het financieel beleid en het risicobeheer door sluitende interne procedures en externe controle. De directie voert ook het beleid over de gelieerde Stichting NEMO Horeca met als kernactiviteit het exploiteren van de horecafaciliteiten in NEMO.

Directie en raad van toezicht leden zijn onafhankelijk en handelen integer. Dit principe is vastgelegd in de statuten. (Neven)functies worden besproken in de vergaderingen van de raad van toezicht. De directie en de raad van toezicht houden zich aan de statuten en de reglementen waarin de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn vastgelegd.

NEMO is een algemeen nut beogende instelling (ANBI) en publiceert de daarvoor vereiste gegevens op <http://anbi.federatiecultuur.nl>. Bij de uitvoering van zijn activiteiten hanteert NEMO de Kaderregeling exploitatiesubsidies onderzoek en wetenschap van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en NEMO onderschrijft de Governance

Code Cultuur, de Code Diversiteit en Inclusie, de Fair Practice Code en de Ethische Code voor Musea. Verantwoording over de toepassing van de verschillende codes is terug te vinden op diverse plekken in dit jaarverslag.

Code
Culturele
Diversiteit

Directie en nevenfuncties in 2024

- Géke Roelink
 - Voorzitter Adviescommissie Film Raad voor Cultuur
 - Voorzitter Stichting Samenwerkende Amsterdamse Musea
 - Lid Raad van Advies Stichting De Avond van Wetenschap & Maatschappij
 - Lid Raad van Advies CASE
 - Lid Raad van Toezicht Stichting Imagine Film Festival
- Rutger Hamelynck
 - Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Poppodium Victorie

Strategische visie en MVO-beleid

In 2024 ontwikkelde NEMO een nieuwe Strategische visie voor de periode 2025-2028 met vier ambitieuze toekomstplannen: Een groen, duurzaam dakplein met openluchtpodium; Verruiming openingstijden met een gevarieerd en creatief programma waarin (actuele) thema's uit de wetenschap en technologie worden belicht;

NEMO als leerbedrijf tot in de haarvaten van de organisatie; Het depot in Amsterdam-Noord als plek waar techniek, technologie, repareren en maken centraal staan.

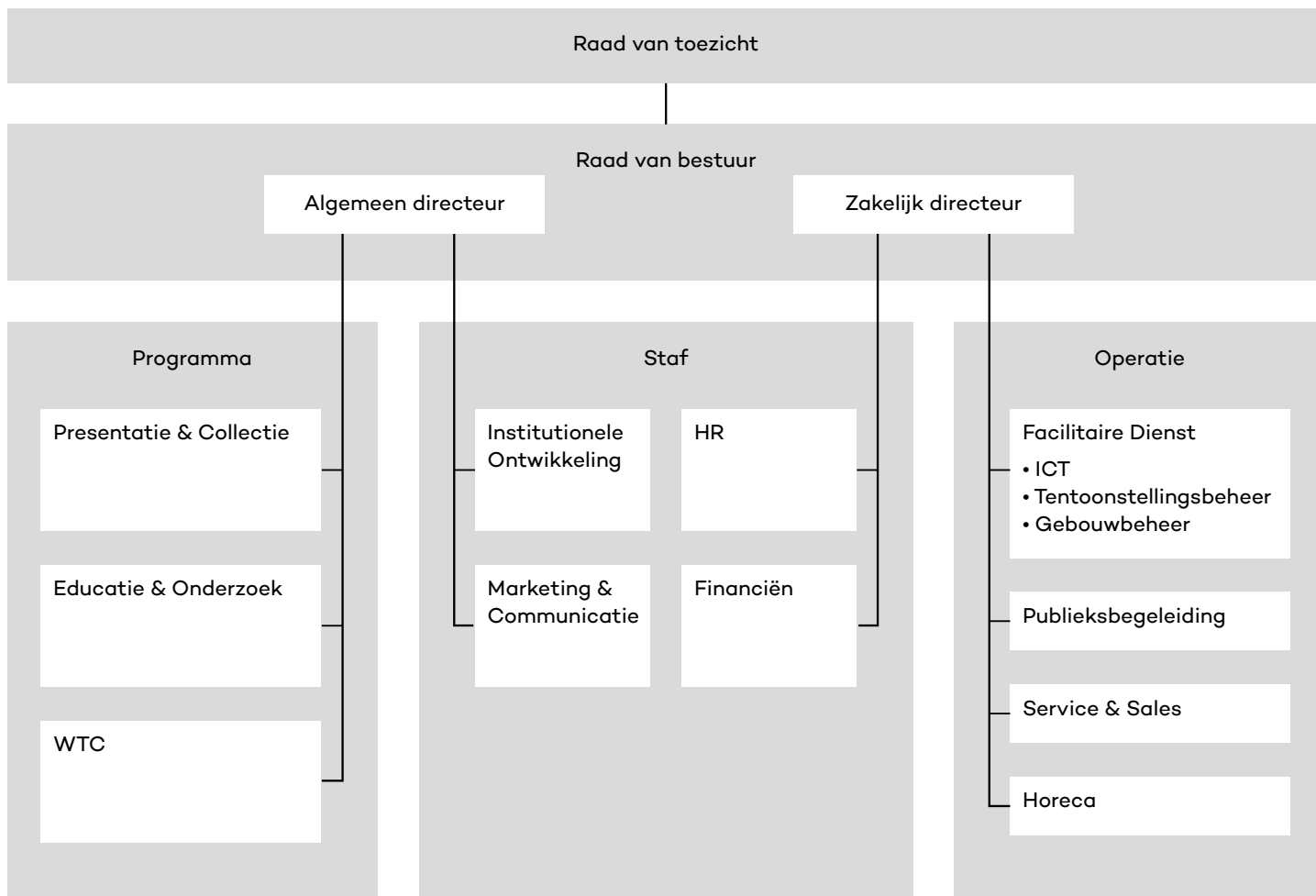
Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) is een fundamenteel uitgangspunt binnen NEMO. Van de inhoud van de tentoonstellingen tot de manier waarop onze bezoekers benaderd worden, maatschappelijke verantwoordelijkheid staat bij NEMO altijd centraal. Belangrijke maatschappelijke thema's, zoals diversiteit en inclusie en duurzaamheid, raken de essentie van NEMO. In 2024 is het MVO-beleid 2025-2028 ontwikkeld. Ook zijn de kernwaarden en de visie en missie van NEMO herijkt en is een visie op wetenschap en technologie ontwikkeld.

Werkorganisatie per 1 januari 2024

Op 1 januari trad binnen NEMO een werkorganisatie en bijbehorende overlegstructuur in werking. In 2024 is een organisatiestructuur ontworpen die aansluit op de ambities uit de Strategische visie 2025-2028. Het definitieve organogram wordt in 2025 vastgesteld.

Leven lang leren

In NEMO voeren nieuwsgierigheid, experiment, creativiteit, vindingrijkheid en flexibiliteit de boventoon. NEMO wil, naast een onmisbaar museum zijn voor vele bezoekers, zich verder ontwikkelen als leerbedrijf en kweekvijver voor (jong) talent. Binnen NEMO bieden we sinds jaar en dag studenten van mbo, hbo en wo de mogelijkheid een actieve bijdrage te leveren aan onze projecten en activiteiten middels een stageplek. We hebben de intentie dit nog verder uit te bouwen. In dat kader heeft NEMO in 2024 het Amsterdams

Stagepact MBO ondertekend: een initiatief dat als doel heeft om eind 2027 elke mbo-student in Amsterdam te verzekeren van een passende stage, met goede begeleiding en een eerlijke vergoeding. Daarnaast heeft NEMO in 2024 geparticipeerd in het project Iconen van de Stad!, waarbij mbo-studenten een exclusieve inkijk krijgen bij iconische bedrijven uit de stad Amsterdam.

“Onvoorstelbaar om iets te vinden dat leuk en boeiend is voor allemaal, waar klein en groot en jong en oud zoveel naar hun gading kunnen vinden.”

Bezoeker over NEMO

Ondernemingsraad

2024 was voor de ondernemingsraad (or) een druk jaar. In het voorjaar waren er tussentijdse or-verkiezingen voor twee vacante zetels. De or komt elke twee weken samen. In 2024 is er zes keer overlegd tussen directie en or, één keer overlegd met twee leden van de raad van toezicht en één keer overlegd met de interne vertrouwenspersonen. Onderwerpen die in deze overleggen aan bod kwamen, zijn (onder andere) de organisatie- en overlegstructuur, een tijdelijke aanpassing van de openingstijden, de gewijzigde beoordelingssystematiek

en de meldregeling misstanden. De or behandelde één adviesaanvraag en drie instemmingsaanvragen.

De samenstelling van de ondernemingsraad was in 2024 als volgt:

- Tim Scholten (voorzitter)
- Ruth Visser (secretaris)
- Claire van Haren
- Delano Kerens (vanaf maart)
- Dionysia Naoum
- Dylan Hyman
- Fransje Prins (tot februari)
- Tristan Akkerman (vanaf maart)

Arbeidsvoorwaarden

NEMO biedt marktconforme arbeidsvoorwaarden die aansluiten bij de bepalingen daarover in de Fair Practice Code. Al enkele jaren volgt NEMO de Museum cao waarbij tot 2024, binnen het NEMO arbeidsvoorwaardenreglement, op twee punten werd afgeweken, namelijk ten aanzien van de pensioenregeling en de eindejaarsuitkering van 3,4%. In 2024 is een stap gezet om de arbeidsvoorwaarden verder in lijn te brengen met de Museum cao en hebben de medewerkers een

eindejaarsuitkering ontvangen. Het streven is om op termijn volledig aan te sluiten bij de Museum cao.

Voor medewerkers in dienst van NEMO Horeca gelden formeel de regels van de Horeca cao, echter binnen NEMO wijken we daar in veel gevallen positief van af en gelden dezelfde arbeidsvoorwaarden als voor medewerkers in dienst van NEMO.

Veilig en gezond werken

In 2024 was het ziekteverzuim bij NEMO 4%. Hiermee zit NEMO onder het landelijk gemiddelde van 4,7%. NEMO hecht veel waarde aan duurzame inzetbaarheid van medewerkers en heeft oog voor de sociale rol die een organisatie als werkgever vervult. NEMO wil naast een werkplek ook een ontmoetingsplek zijn waar momenten van ontspanning en informeel samenzijn worden gecreëerd. Met dat doel organiseert NEMO onder andere maandelijkse koffie- en borrelmomenten, het jaarlijkse NEMO-uitje en het eindejaarsfeest rond de verjaardag van NEMO.

Het kantoor in NEMO was al geruime tijd aan een opknopbeurt toe. In 2024 is het kantoor geheel vernieuwd en het werkcomfort voor de medewerkers verbeterd. Medewerkers hebben de mogelijkheid om thuis te werken. Het in 2023 vastgestelde thuiswerkbeleid is in 2024 geëvalueerd middels een enquête. Het merendeel van de respondenten ziet het beleid zoals dat is vastgesteld, namelijk 1/3 thuis, 2/3 op kantoor, graag voortgezet.

In 2024 is een, aan de gewijzigde wetgeving aangepaste, Regeling melden vermoeden misstand (de zogenaamde Klokkenluidersregeling) vastgesteld. NEMO heeft twee interne vertrouwenspersonen en één externe vertrouwenspersoon. Vertrouwenspersonen dragen bij aan een veilige en integere werkomgeving waarin medewerkers optimaal kunnen functioneren en zich veilig voelen om het beste van zichzelf te geven voor de organisatie. De interne en externe vertrouwenspersonen ontvingen over 2024 in totaal minder dan acht

Personeelsontwikkelingen

	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal fte	117	81	99	131	130
Aantal medewerkers	225	175	228	224	239
Aantal stagiairs	23	14	24	21	13
Aantal vrijwilligers	20	15	11	9	9
Medewerkers voor bepaalde tijd	39%	44%	62%	63%	56%
Medewerkers voor onbepaalde tijd	61%	56%	38%	37%	44%
Fulltime medewerkers (≥90%)	23%	19%	30%	49%	34%
Parttime medewerkers	77%	81%	70%	51%	66%
Ziekteverzuim	4,6%	2,7%	4,9%	4,6%	4%

meldingen. Vanwege dat relatief beperkte aantal en om te voorkomen dat deze herleidbaar zijn wordt er geen toelichting gegeven op de aard van de meldingen. Er is in elk geval geen sprake geweest van (seksuele) intimidatie.

7 Financiën en risicomanagement

7.1 Financiële resultaten

NEMO heeft in 2024 een bruto omzet gerealiseerd van circa 17,8 miljoen euro. Daarvan is 65% gegenereerd via de entreegelden, horeca- en winkelopbrengsten en verhuur. 12% is verworven via projectbijdragen en sponsoring. Vanuit de Kaderregeling exploitatiesubsidie onderzoek en wetenschap draagt het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap met € 4.073.000 (23%) bij aan de exploitatie.

7.2 Risico-management

De directie is verantwoordelijk voor de naleving van wet- en regelgeving, het inhoudelijke en zakelijke beleid en het beheersen van de risico's die verbonden zijn aan de activiteiten van NEMO en zijn medewerkers. Risicomanagement is een cruciaal onderdeel binnen NEMO met bijzondere aandacht voor actuele ontwikkelingen die invloed hebben op de operationele en strategische stabiliteit van de organisatie. Door het streven naar continue verbetering en proactief risicobeheer probeert NEMO zo optimaal mogelijk voorbereid te zijn op veranderende bedreigingen en uitdagingen om continuïteit te waarborgen en eventueel te kunnen blijven groeien.

Cybersecurity

Een specifiek aandachtspunt binnen het risicomanagement is cybersecurity. De toename van cyberaanvallen, waaronder ransomware en phishing, vormt een reële bedreiging voor de continuïteit en reputatie van het museum. Er zijn daarom investeringen gedaan in het versterken van de

IT-infrastructuur zoals back-up faciliteiten, netwerk en wifi maar ook het structureel pen-testen van onze omgeving en het opstellen van een informatiebeveiligingsbeleid en een incident response plan. Daarnaast worden medewerkers getraind om cyberrisico's te herkennen en te vermijden, omdat de menselijke factor een cruciale rol speelt in digitale veiligheid. Het versterken van cyber resilience is essentieel om NEMO en zijn stakeholders te beschermen tegen deze groeiende risico's.

Verbouwingen

2024 was een jaar met verbouwingen en vernieuwingen. De eerste helft van het jaar werd Technium verbouwd. Vervolgens werd het kantoor vernieuwd. In september startte de verbouwing van het dak, een technisch complex en omvangrijk project. De oplevering van het vernieuwde dak staat gepland in het voorjaar 2025. Verbouwingen brengen risico's met zich mee: ondanks gemaakte plannings- en zorgvuldige procedures bestaat er altijd risico op uitloop, hogere kosten en andere inhoudelijke onvoorzienbare omstandigheden. Hier bereiden we ons op voor door een lerende en adaptieve aanpak te hanteren, waarbij risico's voortdurend worden gemonitord, inzichten uit eerdere fasen worden benut en via regelmatige reflectiemomenten wordt bijgestuurd op planning, budget en inhoud.

Collectiebeheer en gevaarlijke stoffen

Het afgelopen jaar zijn veel objecten geregistreerd en op standplaats gezet in het depot. De collectie bevat ook objecten met gevaarlijke stoffen, zoals asbest, kwik en straling. Gevaarlijke stoffen in collecties

zijn niet uniek. De meeste musea worstelen in meer of mindere mate met gevaarlijke stoffen. Sinds 2024 is onder leiding van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed een werkgroep Gevaarlijke stoffen in collecties van start gegaan, waar ook NEMO aan deelneemt. Doel van de werkgroep is meer zicht te krijgen op deze stoffen in collecties en kennis op te bouwen ten aanzien van collectiebeheer en -management. In 2024 zijn additionele maatregelen genomen ten aanzien van het collectiebeheer. In 2025 wordt het Collectieplan aangepast op basis van de laatste inzichten en wordt nagedacht over de herinrichting van het depot.

Financiële resultaten

	31-12-2023	31-12-2024
Baten		
Overheidsbijdragen en -subsidies	3.995.000	4.073.000
Bijdragen	2.647.849	2.096.223
Opbrengsten uit eigen exploitatie	13.181.900	11.625.768
	19.824.749	17.794.991
Inkoopwaarde omzet	-2.680.296	-2.113.114
Som der baten	17.144.453	15.681.877
Lasten		
Personeelskosten	8.135.012	8.869.844
Afschrijvingen op materiële vaste activa	554.434	957.478
Huisvestingskosten	2.755.502	1.252.432
Marketingkosten	1.354.101	601.972
Algemene kosten	951.621	1.079.261
Programma Science Museum	2.174.499	725.317
Programma Wetenschapseducatie	396.113	379.922
Programma Wetenschapscommunicatie	1.315.210	1.222.552
Som der lasten	17.636.492	15.088.778
Exploitatieresultaat	-492.039	593.099
Financiële baten en lasten	78.001	246.723
Belastingen	-76.737	-8.759
Netto groepsresultaat	-490.775	831.063
Resultaatbestemming	490.775	831.063
Bestemmingsreserve Dek 1		831.063
Bestemmingsreserve educatie	160.000	
Bestemmingsfonds OCW	-999.013	
Overige reserve	348.238	
	0	0

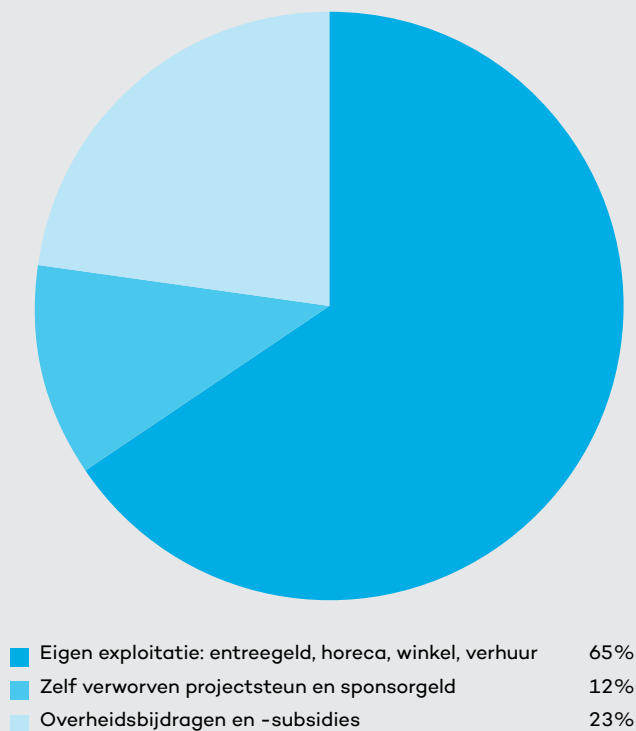
Financiële structuur

	31-12-2023	31-12-2024
Activa		
Materiële vaste activa	11.248.144	13.519.592
Vorraden	188.060	198.404
Vorderingen	1.720.831	2.184.391
Liquide middelen	16.742.632	13.906.986
Totaal	29.899.667	29.809.373

Passiva

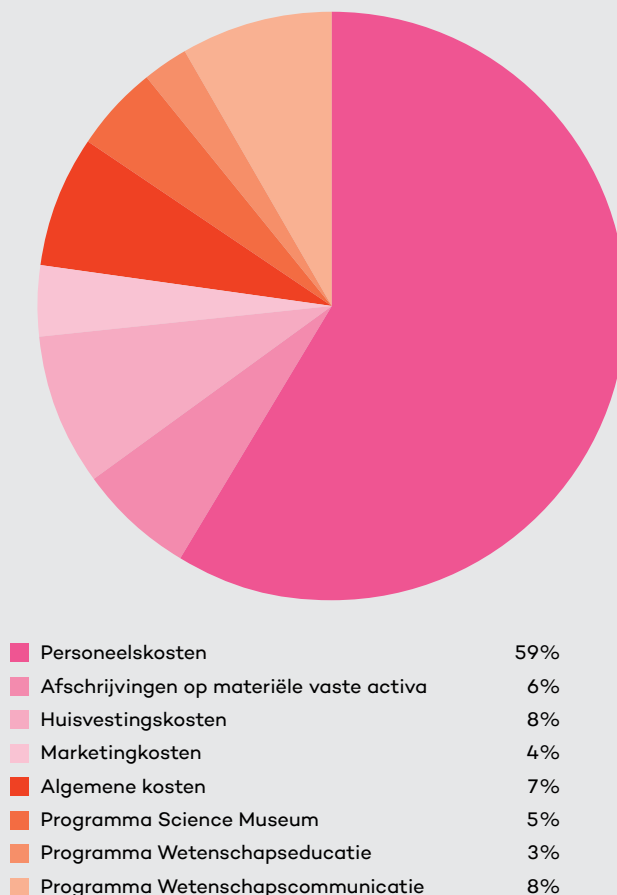
Stichtingsvermogen	10.815.407	11.646.470
Voorzieningen	5.023.754	3.946.883
Langlopende schulden	11.344.505	11.344.505
Kortlopende schulden	2.716.001	2.871.515
Totaal	29.899.667	29.809.373

Baten naar herkomst

Bron: interne data

Lasten naar herkomst

Analyse van de financiële positie

	31-12-2023	31-12-2024
Op korte termijn beschikbaar		
Vorderingen	1.720.831	2.184.391
Liquide middelen	16.742.632	13.906.986
	18.463.463	16.091.377
Kortlopende schulden	-2.716.001	-2.871.515
Liquiditeitssaldo	15.747.462	13.219.862
Vorraden en onderhanden werk	188.060	198.404
Werkkapitaal	15.935.522	13.418.266
Vastgelegd op lange termijn		
Materiële vaste activa	11.248.144	13.519.592
Financiële vaste activa		
	11.248.144	13.519.592
Gefinancierd met op lange termijn beschikbare middelen	27.183.666	26.937.858
Financiering		
Stichtingsvermogen	10.815.407	11.646.470
Voorzieningen	5.023.754	3.946.883
Langlopende schulden	11.344.505	11.344.505
	27.183.666	26.937.858

Het geconsolideerd financieel jaarverslag van de stichtingen NEMO Science Museum en NEMO Horeca is op te vragen via: directiesecretariaat@e-nemo.nl.

Financiële kengetallen

		2022	2023	2024
Liquiditeit				
Current ratio	$\frac{\text{Vlottende activa}}{\text{Kortlopende schulden}} =$	5,0	6,9	5,7
Quick ratio	$\frac{\text{Vlottende activa - voorraden}}{\text{Kortlopende schulden}} =$	5,0	6,8	5,6

		2021	2023	2024
Solvabiliteit %				
	$\frac{\text{Groepsvermogen}}{\text{Totaal vermogen}} \times 100$	36,9%	36,2%	39,1

Bij de beoordeling van de solvabiliteit moet in ogenschouw worden genomen dat de lening van de gemeente Amsterdam (€ 11.344.505) aflossingsvrij en renteloos is.

8 Bericht van de raad van toezicht

Bij haar taakvervulling neemt de raad van toezicht de Governance Code Cultuur in acht en ziet erop toe dat de directie deze naleeft. Verantwoording over de code is terug te vinden in dit hoofdstuk en elders in het jaarverslag.

De raad van toezicht heeft in 2024 vier keer regulier vergaderd met de directie. Daarnaast is er één extra vergadering ingelast voor de bespreking van de nieuwe Strategische visie 2025-2028. Voor het bijwonen van de vergaderingen ontvangen de leden een vergoeding voor gemaakte onkosten en een niet-bovenmatig vacatiegeld conform de voor een ANBI geldende regels.

Tijdens de reguliere vergaderingen liet de raad zich informeren over de algemene gang van zaken binnen NEMO, onder andere aan de hand van de directieverslagen. De raad is steeds voorzien van accurate en volledige informatie waardoor die zijn toezichthoudende taak adequaat kon vervullen. Er was in 2024 aandacht voor onder meer de volgende onderwerpen:

- Strategische visie 2025-2028;
- Verbouwing en vernieuwing van *Technium*;
- Planvorming vernieuwing *Fenomena*;
- Financiering en verbouwing van het dak;
- Jaarrekeningen en jaarverslag;
- Kwartaalcijfers en financiële prognoses;
- Activiteitenverslag 2023 en Activiteitenplan 2025;
- Organisatieontwikkeling;
- (Informatie)veiligheid en risicomanagement.

De raad van toezicht kent een remuneratie- en een auditcommissie. De remuneratiecommissie, bestaande uit twee leden, voert jaarlijks ook de beoordelingsgesprekken met de directie. De auditcommissie, bestaande uit twee leden, bespreekt voorafgaand aan een reguliere vergadering en in het bijzijn van de directie, de financiële stand van zaken en rapporteert hierover aan de raad. Jaarlijks in juni bespreekt de raad met de directie in het bijzijn van de accountant de jaarrekeningen en het accountantsrapport. Sinds 2022 voert Vanhier accountants de

externe controle uit. De raad heeft na kennisneming van de controleverklaring en het accountantsverslag de jaarrekeningen goedgekeurd, waarna deze door de directie zijn vastgesteld. Door de hoge inflatie was er duidelijk sprake van opwaartse druk op de kosten, waaronder de personeelslasten. Het waren daarmee financieel uitdagende tijden. Tegelijkertijd wist NEMO de opbrengsten op peil te houden, mede dankzij goede bezoekersaantallen en een solide inkomstenbasis uit eigen activiteiten. De raad is verheugd dat NEMO, dankzij een strak financieel beleid en het realiseren van een substantieel aandeel eigen inkomsten, een positief resultaat heeft behaald.

Net als in voorgaande jaren, vond er in 2024 een goed overleg plaats tussen de ondernemingsraad en een afvaardiging van de raad van toezicht, waarbij de balans werd opgemaakt en een blik op de toekomst werd gericht.

De raad van toezicht voert jaarlijks een zelfevaluatie uit. In 2024 is de zelfevaluatie uitgevoerd door middel van het invullen van een

Rooster van aftreden

Raad van toezicht	Aanvang	Einde 1 ^{de} termijn	Einde 2 ^{de} termijn
Bernard Fortuyn (voorzitter t/m 30-06-2024)	01-07-2016	30-06-2020	30-06-2024
Gerrit Schipper	01-08-2017	31-07-2021	31-07-2025
Ritchy Drost (voorzitter vanaf 01-07-2024)	01-05-2019	30-04-2023	30-04-2027
Paul Riemens	01-05-2019	30-04-2023	30-04-2027
Henriëtte Post	01-07-2021	30-06-2025	30-06-2029
Sennay Ghebreab	01-07-2021	30-06-2025	30-06-2029
Anke Nooijen	01-01-2022	31-12-2025	31-12-2029
Bart Raessens	01-09-2024	31-08-2028	31-08-2032

vragenlijst door alle leden. De raad is van mening dat de samenstelling prettig complementair is en dat voldoende sprake is van de benodigde competenties en deskundigheid. Mede ingegeven door de veranderde samenstelling van de raad afgelopen jaar hebben de leden zich voorgenomen om in 2025 een uitgebreidere evaluatie uit te voeren, die moet leiden tot een aangescherpte toezichtvisie.

De leden van de raad van toezicht kunnen statutair voor maximaal twee termijnen van elk vier jaar worden benoemd ongeacht de rol binnen de raad. In de samenstelling van de raad wordt gestreefd naar diversiteit en een evenwichtige spreiding van deskundigheden, kennisgebieden en netwerk. De raad van toezicht stelt een profielschets voor zijn omvang en samenstelling vast, rekening houdend met de aard van NEMO, zijn activiteiten en de gewenste deskundigheid en achtergrond van de individuele leden. Deze profielschets wordt periodiek geëvalueerd door de raad maar in ieder geval wanneer een vacature vervuld dient te worden.

In 2024 heeft Bernard Fortuyn afscheid genomen van de raad van toezicht, waarna Ritchy Drost de taak van voorzitter op zich heeft genomen. De raad dankt Bernard Fortuyn voor alles wat hij de afgelopen acht jaar voor NEMO heeft gedaan. Per 1 september is Bart Raessens benoemd tot lid van de raad van toezicht en tevens voorzitter van de auditcommissie.

Ook in 2024 heeft NEMO weer vele mooie resultaten behaald: een compleet vernieuwde verdieping *Technium*, introductie van de Technologierede, de meest succesvolle editie van Weekend van de Wetenschap, een goed beoordeelde

laatste tentoonstelling in De Studio en een opgeknapt kantoor.

De raad is enthousiast over de nieuwe strategie en ziet de toekomst van NEMO met vertrouwen tegemoet. Er wordt uitgekeken naar het komend jaar, waarin het iconische dak na een grondige vernieuwing opnieuw toegankelijk zal zijn voor publiek. Een groen dakplein met openluchtpodium waar volop ruimte is voor allerlei activiteiten. Een ontmoetingsplek voor

de stad en een bijzonder cadeau aan alle bezoekers en Amsterdammers in het kader van Amsterdam 750.

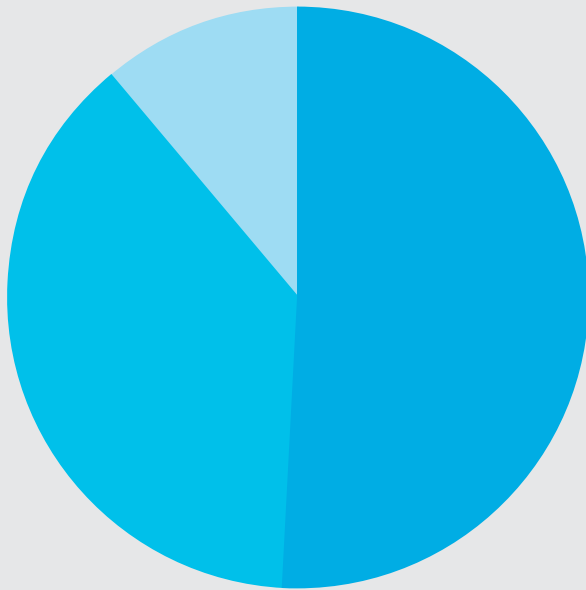
De raad van toezicht spreekt haar dank uit aan alle steunverleners, partners en Vrienden van NEMO. Hun onmisbare bijdrage is cruciaal voor de continuïteit van het museum. Ook een bijzonder woord van dank aan alle medewerkers, vrijwilligers, stagiairs en de directie. Jullie inzet heeft NEMO ook dit jaar weer tot een succes gemaakt.

Raad van toezicht en (neven)functies in 2024

- Bernard Fortuyn
 - Voorzitter raad van commissarissen Gasterra BV
 - Voorzitter raad van commissarissen NV Juva
 - Lid raad van commissarissen Oranjewoud NV
- Gerrit Schipper
 - Managing Partner, Concord Carlisle Management Group BV*
 - Voorzitter bestuur Stichting BDR Thermea Foundation
 - Voorzitter raad van advies, Erasmus Centre for Data Analytics
 - Lid raad van advies, Recharge Earth
 - Lid raad van advies, Anderson McGyver
 - Lid programmaraad Data, AI en Digitalisatie, Convergence Alliantie
- Ritchy Drost
 - CFO VodafoneZiggo*
 - Interim-voorzitter en penningmeester Stichting Uitmarkt
 - Vice-voorzitter en voorzitter auditcommissie De Balie
- Paul Riemens
 - CEO RAI Amsterdam*
 - Voorzitter Stichting Concours Hippique International 'Jumping Amsterdam'
 - Lid raad van advies Universiteit van Amsterdam Economics and Business
- Henriëtte Post
 - Voorzitter raad van toezicht Centraal Museum
 - Lid raad van toezicht Theater Artemis
 - Lid raad van toezicht Schouwburg Amstelveen
- Sennay Ghebream
 - Hoogleraar Sociaal-intelligente AI aan de Universiteit van Amsterdam*
 - Programmadirecteur Master Information Studies en Wetenschappelijk directeur van Civic AI Lab*
 - Lid Staatscommissie tegen Discriminatie en Racisme
 - Lid raad van toezicht PCOU Willibrord
 - Voorzitter bestuur Stichting BOOST voor Vluchtelingen
- Anke Nooijen
 - Eigenaar Buro Dahlia*
 - Associate consultant Technopolis BV*
- Bart Raessens
 - Chief Innovation Officer supervision De Nederlandsche Bank*
 - Representative EFIF (European Forum for Innovation Facilitators) Europese Commissie
 - Lid raad van toezicht en voorzitter auditcommissie VPRO

9 Cijfers

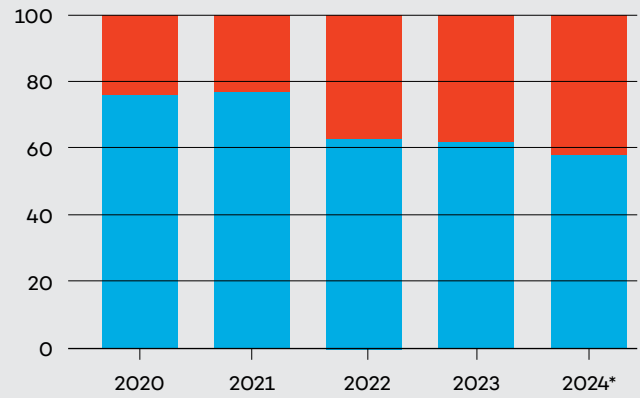
Samenstelling bezoek NEMO Science Museum

- Recreatieve bezoeken uit binnenland 51%
- Recreatieve bezoeken uit buitenland 38%
- Onderwijsbezoek 11%

Bron: interne data

Samenstelling recreatief bezoek NEMO Science Museum

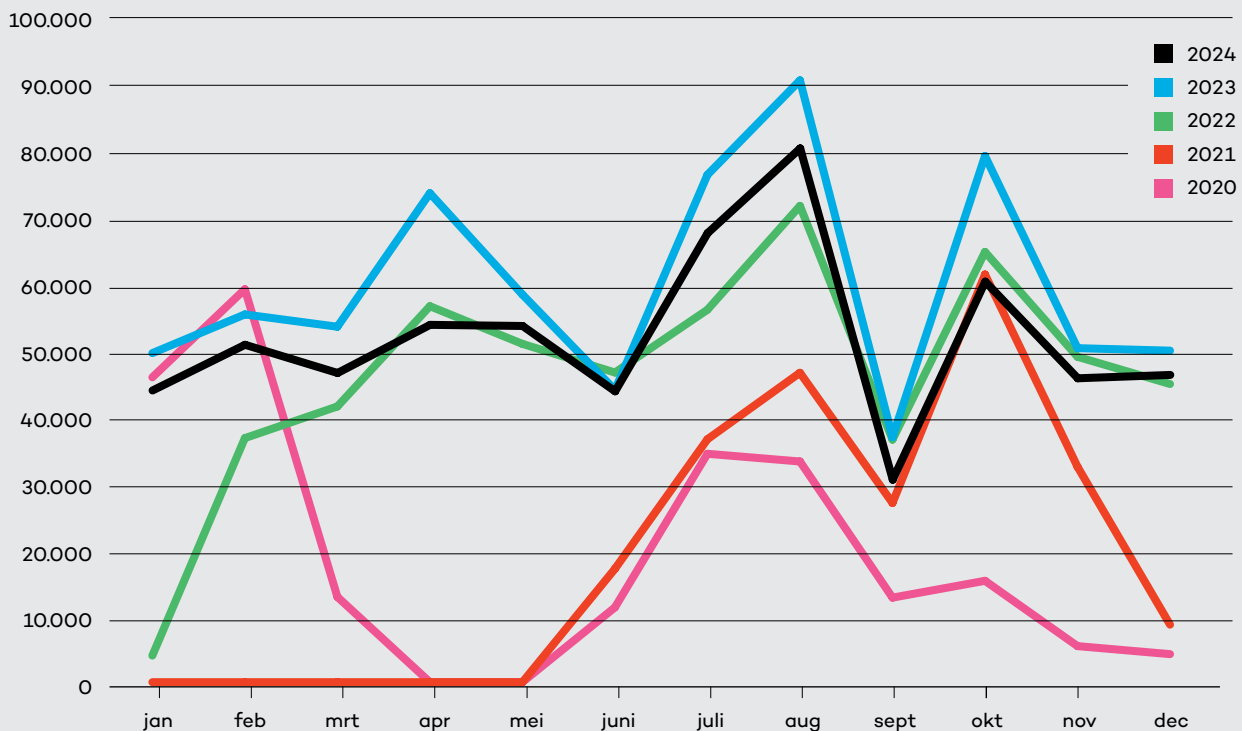

- bezoekers uit Nederland
- bezoekers uit het buitenland

* Van alle bezoekers aan het familiemuseum in 2024 kwam er 89% in recreatief verband. Zes op de tien van deze recreatieve bezoekers kwamen uit Nederland.

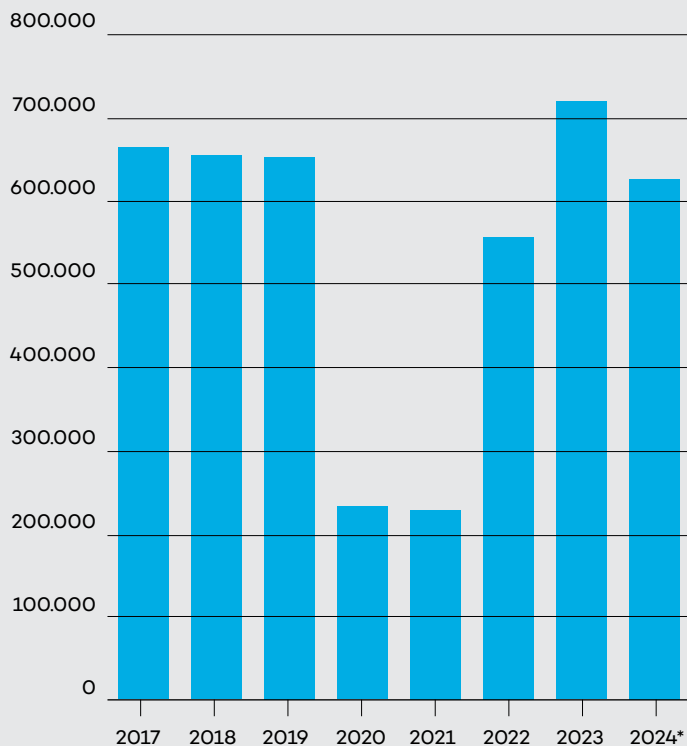
Bron: interne data

Bezoek NEMO Science Museum per maand

Bron: interne data

Ontwikkeling bezoekersaantal NEMO Science Museum

2017 = 665.649	2020 = 232.547	2023 = 720.637
2018 = 655.505	2021 = 228.028	2024 = 627.654
2019 = 654.042	2022 = 557.270	

* Het eerste half jaar van 2024 kende een aangepaste bezoekerscapaciteit, vanwege de verbouwing van de tweede verdieping *Technium*.

Bron: interne data

Top 10 nationaal museumbezoek aan geregistreerde musea

	2023	2024
1 Rijksmuseum Amsterdam	2.700.000	2.500.000
2 Van Gogh Museum	1.686.766	1.842.627
3 Anne Frank Huis	1.208.646	1.229.080
4 NEMO Science Museum	727.737	639.196
5 Nederlands Openluchtmuseum	540.000	585.000
6 Naturalis Biodiversity Center	508.741	493.858
7 Spoorwegmuseum	495.000	437.000
8 Centraal Museum & Nijntje Museum	342.893	411.000
9 Kunsthal Rotterdam	310.000	320.000
10 Museon-Omniversum	309.925	302.571

Bron: Dagattractie top 50 Ginder/Pretwerk

Mediawaarde NEMO

	2023*	2024
Aantal artikelen in landelijke en regionale media (print en digitaal)**	1.809	1.345

Advertentiewaarde	€ 3.731.450	€ 3.301.339
-------------------	-------------	-------------

* In 2023 waren er extra jubileumactiviteiten vanwege de 100e verjaardag van NEMO Science Museum

** Excl. doorplaatsingen

Bron: Mediaweb van Media Info Groep bv.

Onderwijsbezoek NEMO Science Museum

	2024
Primair onderwijs	
Leerlingen	14.673
Waarvan leerlingen met workshop*	3.813
Waarvan leerlingen met demonstratie*	2.911
Totaal primair onderwijs	17.584

Voortgezet onderwijs

Scholieren	20.358
Waarvan scholieren met workshop*	2.565
Waarvan scholieren met demonstratie*	129
Docenten/begeleiders	2.293
Totaal voortgezet onderwijs	22.651

Studenten

Studenten	1.267
Waarvan pabostudenten met programma*	217
Waarvan mbo-studenten via RIF Basisprogramma*	190
Docenten/begeleiders	97
Totaal studenten	1.364

Totaal onderwijsbezoek	41.599
-------------------------------	---------------

*Interne data (SEM)

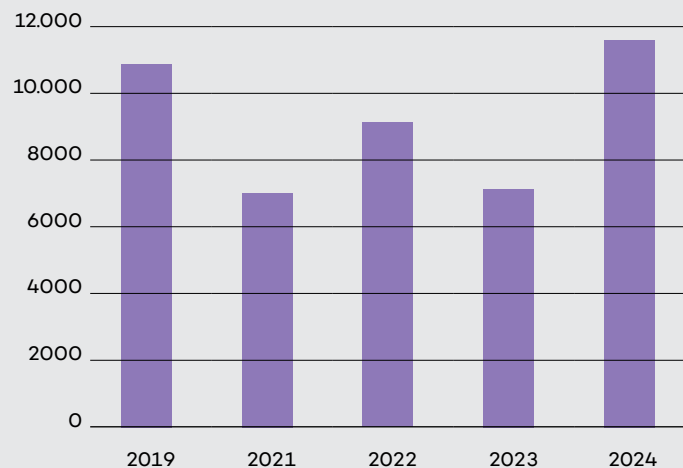
Bezoekerswaardering NEMO Science Museum

Totale bezoek	8,1
Activiteiten in het laboratorium	8,9
Klantvriendelijkheid NEMO-medewerkers	8,8
Demonstratie Kettingreactie	8,7
Tentoonstellingen en activiteiten	8,2
Bezoek aan het dakplein	8,3
Bezoek aan de NEMO Shop	7,9
Bezoek aan de horecagelegenheden	7,6

Rapportcijfers op schaal 1-10

Bron: Publieksonderzoek NEMO Science Museum 2024 (n=5.280)

Ontwikkeling bezoekersaantal De Studio

2019 = 10.837

2021 = 6.982

2023 = 7.100

2020 = -

2022 = 9.093

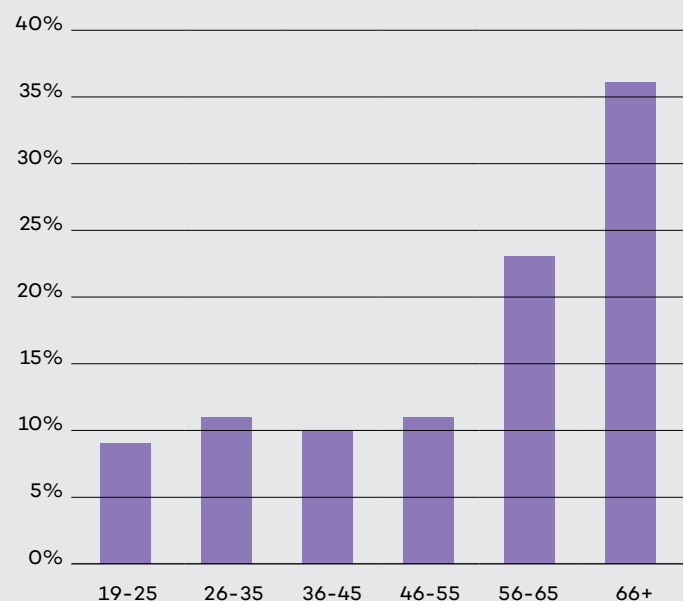
2024 = 11.542

In 2020 was De Studio gesloten.

Bron: interne data

Leeftijdsverdeling bezoekers aan De Studio

Bron: publieksonderzoek NEMO De Studio 2024, waarvan leeftijd bekend is (n=202)

Bezoekerswaardering De Studio

Rapportcijfer totale bezoek De Studio

Bits of You	7,0
Energy Junkies	7,5
Living Looonger	7,8

Rapportcijfers op schaal 1-10

Bron: Publieksonderzoek NEMO De Studio - Bits of You (n=302),

Energy Junkies (n=154), Living Looonger (n=227)

Online bereik en volgers

NEMO Science Museum

Website		Sociale media	
Bezoeken (sessies)	2.456.530	Facebook	33.996
Unieke bezoekers	1.746.573	Instagram	9.890
Bezochte pagina's*	6.745.882	LinkedIn	7.650
Bezochte pagina's Thuis Ontdekken	272.654	TikTok	9.018
Abonnees digitale nieuwsbrief 'recreatief bezoek'	73.338		

NEMO Kennislink

Website		Sociale media	
Bezoeken (sessies)	1.743.492	Facebook	10.815
Unieke bezoekers	1.297.056	Instagram	2.734
Bezochte pagina's*	2.245.157	YouTube	1.407
Abonnees digitale nieuwsbrief	45.436	Podcast - aantal streams	7.239

Weekend van de Wetenschap

Website		Sociale media	
Bezoeken (sessies)	97.000	Facebook	14.302
Unieke bezoekers	65.000	Instagram	6.646
Abonnees digitale nieuwsbrief	10.370	LinkedIn	1.728

* Een unieke bezoeker kan de website meerdere malen bezocht hebben.

Bron: interne data

Nascholing en training leraren

	Leraren	Indirect bereik scholieren*
CanSat	70	1.750
Planet Change	14	350
SENSEE	185	4.625
Tink@school: trainingen docenten en workshops leerlingen	80	2.000
ESERO: trainingen aan docenten, workshops aan leerlingen**	817	20.425
Night at the Museum (PO)	633	15.825
Science Night (VO)	232	5.800
Totaal	2.031	50.775

* Voor berekening aantal bereikte scholieren hanteren we 25 leerlingen per leerkracht/docent

** Inclusief leraren/docenten die tijdens Night at the Museum en Science Night hebben deelgenomen aan ESERO-workshops

Bron: interne data

Downloads W&T-lesmateriaal

2024

W&T-lesmateriaal voor op school

Primair onderwijs	20.579
Voortgezet onderwijs	3.600

W&T-lesmateriaal voor in NEMO

Primair onderwijs	130
Voortgezet onderwijs	54

Ruimtevaart-lesmateriaal voor op school

Primair en voortgezet onderwijs	23.295
---------------------------------	--------

Pabo

Lesmateriaal voor pabo-studenten	251
----------------------------------	-----

Totaal downloads	47.909
------------------	--------

Bron: interne data

Weekend van de Wetenschap

	2022	2023	2024
Bezoekers	110.000	120.000	140.000
Locaties	270	300	450
Bezochte activiteiten	600	1.250	1.800

Bron: interne data

De 101-jarige geschiedenis van NEMO

1922

Schilder en verzamelaar Herman Heijenbrock organiseert eerste expositie in de Tuinzaal van het Stedelijk Museum Amsterdam.

1923

Oprichting Museum van den Arbeid door Herman Heijenbrock vanuit de overtuiging dat de gewone burger, en de jeugd in het bijzonder, betrokken moet worden bij ontwikkelingen in de industrie.

1954

Opening nieuw museum op de Rozengracht onder de naam Nederlands Instituut voor Nijverheid en Techniek (NINT).

1929

Opening Museum van den Arbeid op de Amsterdamse Rozengracht.

1980

Geïnspireerd door Amerikaanse science centra, waar speelsheid voorop staat bij het introduceren van techniek aan kinderen, introduceert NINT een wetenschapstheater en een technische speeltuin voor zeer jongere kinderen.

1983

Verhuizing NINT naar oude diamantfabriek aan de Amsterdamse Tolstraat.

1988

Nieuwe koers NINT: de opstelling op de begane grond verandert in een science center avant la lettre.

1986

Start Wetenweek (voorloper van Weekend van de Wetenschap).

1992

NEMO Kennislink start als papieren nieuwsbrief.

1997

Na jaren voorbereiding opent Koningin Beatrix newMetropolis in het huidige groene pand aan het Oosterdok in Amsterdam. Een krachtig en vernieuwend gebouw past bij de nieuwe koers van het museum: bezoekers van alle leeftijden nieuwe vaardigheden leren via spellen en interactieve exhibits.

Overname collectie Techniek van Energetica.

2000

Naamwijziging naar Science Center NEMO. NEMO valt onder Stichting Nationaal Centrum voor Wetenschap en Technologie en krijgt een structurele basisbeurs van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

2008

2010

NEMO wordt geregistreerd museum en accepteert de Museumkaart.

2019

Koningin Maxima opent de tentoonstelling Humania. NEMO opent De Studio, waar wordt geëxperimenteerd met programmering voor volwassenen.

2012

Lancering Weekend van de Wetenschap. NEMO krijgt 'eigen' hoogleraar science leren: prof. dr. Maartje Raijmakers.

2023

NEMO opent de vernieuwde tentoonstelling Technium en lanceert een nieuwe traditie: de Technologierede.

2024

NEMO wordt 100 jaar, viert zijn verjaardag uitbundig en ontvangt een recordaantal bezoekers: 727.737.

Colofon

Samenstelling en tekst: NEMO
Opmaak: NEMO
Fotografie: DigiDaan, hele document
DNA Dialogen: p21[↑]
Kleurrijke Wetenschap: p20[↑]
Missie Meesterwerk: p19[↓]
VriendenLoterij: p28
Yvonne Compier: voorzijde[↗], p22[↓]

© NEMO juli 2025

Disclaimer Dit jaarverslag is met zorg samengesteld.
Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.

NEMO Science Museum t +31 (0) 20 531 32 33
Oosterdok 2 info@e-nemo.nl
1011 VX Amsterdam
Postbus 421 nemosciencemuseum.nl
1000 AK Amsterdam nemokennislink.nl